

Ida Katrine Riksaasen Hatlevik

Studiekvalitet i mastergradene
Studenters erfaringer fra forsøk med masterstudier

NIFU skriftserie nr. 1/2001

NIFU – Norsk institutt for studier
av forskning og utdanning
Hegdehaugsveien 31
0352 Oslo

ISSN 0808-4572

Forord

Rapporten er utarbeidet på oppdrag fra Norgesnettrådet. Den bygger på intervjuer med masterstudenter ved prøveordning med mastergrader og tar for seg studentenes erfaringer og vurderinger av utdanningens studiekvalitet. Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har gitt Norgesnettrådet i oppdrag å foreta den eksterne evalueringen av prøveordningen med mastergrader. Formålet med denne rapporten er å være et underlagsmateriale for den eksterne evalueringskomiteen som skal evaluere forsøkene med mastergrader.

Rapporten er utarbeidet av Ida Katrine Riksaasen Hatlevik. Per Olaf Aamodt har vært prosjektleder.

Oslo, Desember 2000.

Petter Aasen
Direktør

Liv Anne Støren
Seksjonsleder

Innhold

Sammendrag	7
1 Innledning	10
1.1 Bakgrunn og tema for undersøkelsen	10
1.2 Hva menes med studiekvalitet?	11
1.3 Hvem har ansvar for studiekvalitet?	13
1.4 Metode, valg av informanter og gjennomføring av undersøkelsen	13
1.5 Rapportens oppbygning	16
2 Logistikk ved Høgskolen i Molde	18
2.1 Inntakskvalitet	19
2.2 Rammekvalitet	20
2.3 Styringskvalitet	20
2.4 Programkvalitet	21
2.5 Undervisningskvalitet	21
2.6 Relevans	22
2.7 Resultatkvalitet	22
2.8 Samlet vurdering	22
3 Samfunnsikkerhet ved Høgskolen i Stavanger	24
3.1 Inntakskvalitet	25
3.2 Rammekvalitet	25
3.3 Styringskvalitet	26
3.4 Programkvalitet	27
3.5 Undervisningskvalitet	28
3.6 Relevans	28
3.7 Resultatkvalitet	29
3.8 Samlet vurdering	29
4 Reiseliv ved Høgskolen i Finnmark	30
4.1 Inntakskvalitet	30
4.2 Rammekvalitet	31
4.3 Styringskvalitet	31
4.4 Programkvalitet	32
4.5 Undervisningskvalitet	33
4.6 Relevans	33
4.7 Resultatkvalitet	33
4.8 Samlet vurdering	34
5 Samfunnsplanlegging ved Høgskolen i Volda	35
5.1 Inntakskvalitet	36
5.2 Rammekvalitet	36
5.3 Styringskvalitet	37
5.4 Programkvalitet	37

5.5	Undervisningskvalitet	38
5.6	Relevans	38
5.7	Resultatkvalitet.....	39
5.8	Samlet vurdering	39
6	IT og informasjonssystemer ved Høgskolen i Agder	40
6.1	Inntakskvalitet	40
6.2	Rammekvalitet	41
6.3	Styringskvalitet	42
6.4	Programkvalitet.....	42
6.5	Undervisningskvalitet	43
6.6	Relevans	44
6.7	Resultatkvalitet.....	44
6.8	Samlet vurdering	44
7	Offentlig administrasjon ved Høgskolen i Agder	45
7.1	Inntakskvalitet	45
7.2	Rammekvalitet	46
7.3	Styringskvalitet	47
7.4	Programkvalitet.....	47
7.5	Undervisningskvalitet	48
7.6	Relevans	49
7.7	Resultatkvalitet.....	49
7.8	Samlet vurdering	49
8	Avsluttende kommentar	50
8.1	Noen hovedinntrykk.....	50
8.2	Studentenes bakgrunn	50
8.3	Planlegging og samarbeid	51
8.4	Evaluering og endring.....	51
8.5	Informasjon	52
8.6	Kontakt mellom fagpersonale og studenter	52
8.7	Prosjektoppgave som arbeids- og evalueringsform	52
8.8	Masteroppgaven	53
8.9	Videre undersøkelser.....	54
	Referanser	56
	Tabelloversikt	57
	Vedlegg: Intervjuguide	59

Sammendrag

Både studiekvalitet og internasjonalisering av gradsstrukturen i høyere utdanning har vært sentrale tema i de siste årenes utdanningsdebatt. Denne studien belyser hvordan studenter vurderer kvaliteten på sine utdanninger ved seks forsøk med mastergrader ved fem ulike læresteder; Logistikk ved Høgskolen i Molde, Samfunnssikkerhet ved Høgskolen i Stavanger, Reiseliv ved Høgskolen i Finnmark, Samfunnsplanlegging ved Høgskolen i Volda, Offentlig administrasjon og IT og informasjonssystemer ved Høgskolen i Agder. De studentene som ble intervjuet, var på intervjutidspunktet midtveis i tredje semester. I rapporten er begrepet *studiekvalitet* inndelt i underkategoriene; *inntakskvalitet*, *rammekvalitet*, *styringskvalitet*, *programkvalitet*, *undervisningskvalitet*, *relevans* og *resultatkvalitet*.

Inntakskvalitet er knyttet til studentenes forkunnskaper og forutsetninger ved studiestart. Antall masterstudenter varierer fra 3 til 24 studenter på de enkelte studium. Det er en viss variasjon i studentenes bakgrunn når det gjelder type utdanning og arbeidserfaring. Ved flere av studiene er det mange studenter med lang arbeidserfaring. Mange av disse er deltidsstudenter og har full jobb ved siden av studiene. De studentene vi snakket med oppga som motivasjon for å begynne på masterstudiet ønske om å lære mer, behov for påfyll, få en høyere grad, få formell kompetanse og kvalifisere seg til annet arbeid. Flere av de vi intervjuet fremhevet at de hadde søkt på masterstudiet fordi det er mer yrkesrettet enn et hovedfag som de vurderte som mer teoretisk.

Rammekvalitet omfatter det ressursgrunlaget en utdanning rår over, mer konkret vil det si institusjonens lokaler og hjelpemidler samt det miljø utdanningen gjennomføres i. Høgskolene varierer i størrelse fra å ha om lag 1500 til 6500 studenter. De studentene vi snakket med omtalte fritidstilbudene og de totale sosiale og faglige miljøene ved alle høgskolene som bra. Imidlertid er det en viss variasjon når det gjelder sosialt miljø i klassene mellom de ulike studiene. Noen har veldig bra klassemiljø, mens andre har uttrykt ønske om at det kunne vært bedre. Antall studenter på hvert studium ser ikke ut til å ha avgjørende betydning for hvor godt det sosiale miljøet på studiet blir. Det som derimot ser ut til å virke inn, er hvor mange heltidsstudenter som til daglig befinner seg på studiestedet. Få studenter kan også oppveies med at studentene innlemmes i det øvrige studiemiljøet på skolen. Ved alle høgskolene oppgis det at informasjon om studiet er lett tilgjengelig, og de som har hatt bruk for studieveiledning er godt fornøyd med tilbudet som gis. Bibliotektilbudet karakteriseres stort sett som bra. De vi intervjuet mente at studentene får den hjelp de trenger til å søke etter og få tak i litteratur, og stort sett har bibliotekene et godt utvalg av relevant litteratur. De vi snakket med var stort sett fornøyd med de lokalene de holder til i. Ved de fleste studiene har masterstudentene egne lesesaler/datarom. Ved to av studiene har studentene fått egne kontorer. Kantine tilbudet omtales som bra ved alle studiestedene.

Styringskvalitet betegner institusjonenes evne til å styre kvalitetssikring og kvalitetsutvikling av egen virksomhet. Ved alle høgskolene er det foretatt evalueringer av masterstudiene hvor studentenes vurderinger og erfaringer er etterspurt. De fleste har gjennomført spørreskjemaundersøkelser blant studentene, og ved en del studier er det satt ned egne evalueringsgrupper som jevnlig møtes hvor studentene er representert. De vi snakket med oppga at de føler seg hørt og at kritikk de kommer med følges opp. Men hvor raskt endringer skjer varierer noe.

Med *programkvalitet* siktes det til kvaliteten på studieplanene og organisering av læringsarbeidet. De vi intervjuet syntes stort sett at pensum er interessant og oppdatert, men har i en del tilfeller hatt noen bemerkninger. Ved en del studier har deler av pensum vært for omfattende og har blitt redusert noe. Ved de fleste studiene er deler av studiearbeidet organisert i prosjektarbeid og utarbeiding av ”paper”. I noen tilfeller utgjør disse deler av eksamineringen. De vi snakket med var stort sett positive til prosjektarbeid som arbeidsform og karakteriserer det som lærerikt. Imidlertid er prosjektarbeid arbeidskrevende og enkelte studenter fremhever at det er viktig at det også avsettes tid til egenlesing og systematisk innføring i teori.

Undervisningskvaliteten, som angir kvaliteten på selve læringsarbeidet, omfatter både kvaliteten på studentenes egen innsats og formidlingskvaliteten. Studentenes vurdering av undervisningskvalitet avspeiler deres erfaringer med det faglig innholdet undervises i og hvordan undervisningen gjennomføres. Organiseringen av undervisningen varierer fra studium til studium, enkelte steder er undervisningen konsentrert i ukessamlinger, noen steder er den konsentrert til to dager per uke, mens andre har undervisningen jevnt fordelt med om lag et par timer hver dag. De vi intervjuet syntes det meste av undervisningen er god, de fleste lærerne er flinke til å formidle fagstoff, relatere teorien til praksis og til å dra inn studentenes egne erfaringer. Mye av undervisningen er dialogpreget. I flere av studiene får studentene trening i presentasjon i plenum ved at de legger frem i artikler eller prosjekter de har jobbet med for klassen. Masteroppgaven er i de fleste studiene lagt til siste semester. De fleste studentene var på intervjudispunktet så vidt begynt med masteroppgaven. Etter forskerens vurdering kan disse få noe knapp tid til å gjennomføre studiet på normert tid. Det de hadde fått av veiledning ble av de intervjuede studentene oppfattet som bra. De studentene som var godt i gang med oppgaven syntes de hadde fått god hjelp til å avgrense tema og utforme en projektskisse.

Utdanningens *relevans* har å gjøre med om studiet har de ”rette” kvaliteter i forhold til den virksomhet det utdanner til og de behov arbeidslivet og samfunnet totalt sett har. Det er i tidligste laget å avgjøre studienes relevans midtveis i tredje semester. Alle informantene med relevant arbeidserfaring oppfatter sine studier som ”oppdaterte”, ”relevante” og ”anvendbare i forhold til eget arbeid”. De fleste av de studentene vi snakket med så lyst på mulighetene for å få relevant arbeid etter endt utdanning.

Resultatkvalitet sikter til kvaliteten på studentenes læringsutbytte i forhold til studieplanens mål. Ved alle studiene syntes de studentene vi snakket med at de har lært mye og har hatt et bra faglig utbytte at studiet så langt. De pekte på at de har lært å se ting fra nye vinkler, fått et bredere forståelsesgrunnlag og at studiene har bidratt til analytisk refleksjon. Endelig vurdering av resultatkvalitet kan først gjøres når studentene er uteksaminert.

Felles for alle masterstudiene er at alle de intervjuede studentene er svært godt fornøyd med kvaliteten på sine studium. De trives med sitt studievalg, vurderer studiet de går på som veldig spennende og vil anbefale studiet videre til andre. De relativt få forholdene de har kommentarer til av negativ art, er i stor grad knyttet til at masterstudiene i større eller mindre grad har vært preget av at de gjennomføres for første gang. Eksempler på begynnerproblemer er uavklart forhold til pensumomfang per vekttall, manglende retningslinjer for vurdering av prosjektoppgaver og mangel på samarbeid / kommunikasjon mellom lærere / ulike avdelinger.

1 Innledning

1.1 Bakgrunn og tema for undersøkelsen

I april 1999 ga Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF) fem statlige høyskoler anledning til å delta i en prøveordning med i alt seks masterstudium for norske studenter. Prøveordningen omfatter minst to kull og første opptak var i august 1999.

Forsøket gjelder følgende masterstudium og høyskoler:

- Logistikk ved Høyskolen i Molde
- Samfunnssikkerhet ved Høyskolen i Stavanger
- Reiseliv ved Høyskolen i Finnmark
- Samfunnsplanlegging ved Høyskolen i Volda
- Offentlig administrasjon ved Høyskolen i Agder
- IT og informasjonssystemer ved Høyskolen i Agder

De statlige høyskolene tilbyr i hovedsak yrkesrettede utdanninger på lavere grads nivå. Men lærestedene har også enkelte studier som korresponderer med typiske universitetsstudier som grunnfag, mellomfag og hovedfag. Prøveordningen med masterstudium i statlige høyskoler er etablert for å skaffe praktiske erfaringer med en ny gradsstruktur og må blant annet ses i lys av økt internasjonalisering av høyere utdanning. Fra før har alle de fire universitetene, tre vitenskapelige høyskoler og fem private høyskoler tilbud om masterstudier. Enkelte av disse er spesielt rettet mot utenlandske studenter fra sentral- og Øst-Europa og studenter fra utviklingsland. Over halvparten av de statlige høyskolene samarbeider med minst et annet norsk eller utenlandsk lærested om mastergradstilbud for egne studenter (Dybesland 2000).

Alle de seks forsøkene med masterstudium er toårige påbygningsstudium som gir 40 vekt-tall og som forutsetter grunnstudier på minimum 60 vekt-tall. Masterutdanningen vil være sidestilt med hovedfagsutdanninger med tanke på videre doktorgradsstudium i Norge eller i utlandet.

Høyskolene ble ved tildelingen av prøveordningen pålagt å evaluere underveis og når kullene er uteksaminerte. Norgesnetttrådet (NNR) skal på oppdrag KUF evaluere forsøk med mastergrader. Målet for evalueringen er å gi et bredere grunnlag for diskusjonen om den norske gradsstrukturen. Norsk institutt for studier av forskning og utdanning (NIFU) fikk i oppdrag av NNR, som et ledd i denne evalueringen, å samle inn og tilrettelegge en del underlagsmateriale, spesielt knyttet til studenter og studiekvalitet, studiegjennomføring og forholdet til arbeidslivet. NIFUs bidrag er i første omgang intervjuer med studenter høsten 2000. Det kan senere bli aktuelt å innlemme mastergradsstudentene i NIFUs kandidatundersøkelse høsten 2001.

Denne rapporten bygger på intervjuer med masterstudenter fra første kull, midtveis i deres tredje semester (oktober 2000), om deres vurdering av studiekvalitet i de ulike forsøkene med masterstudium. Fokus er rettet mot studentenes egne erfaringer med og vurderinger av ulike forhold som er av betydning for kvaliteten på studentenes læringsprosess og derigjennom studieutbytte. Formålet med rapporten er å være et underlagsmateriale for den eksterne evalueringskomiteen som skal evaluere forsøkene med mastergrader. I tillegg gir rapporten konstruktiv tilbakemelding til de utdanningene som her er studert og inneholder informasjon som vil være relevant i forhold høgskolenes egne evalueringer av masterstudiene.

1.2 Hva menes med studiekvalitet?

Begrepet studiekvalitet er knyttet til forhold som er av betydning for studentenes læringsprosess og derigjennom studentenes utbytte av studiet. Begrepet *studiekvalitet* ble av Studiekvalitetsutvalget¹ etablert som ”dagligspråkterm” innenfor høyere utdanning. Begrepet ble raskt tatt i bruk og inkludert i institusjonenes retorikk, og til dels også i praksis (Handal m.fl. 1999). For å klargjøre hva begrepet studiekvalitet mer presist innebærer fremhevet Studiekvalitetsutvalget følgende fire aspekter ved slik kvalitet; *inntakskvalitet*, *rammekvalitet*, *programkvalitet* og *resultatkvalitet*.

Inntakskvalitet er knyttet til de forkunnskaper og forutsetninger studenter bringer med seg når de begynner på et studium. *Rammekvalitet* omfatter det ressursgrunnlaget en utdanning rår over. Mer konkret innebærer dette institusjonens lokaler, strukturer, regler, utstyr og hjelpemidler, samt det sosiale og faglige miljøet utdanningen gjennomføres i. *Rammekvalitet* utgjøres derfor av alle de fysiske fasiliteter og ulike faglige og trivselsmessige faktorer som er viktig for å skape en god studiesituasjon. *Programkvalitet* er knyttet til selve studietilbudet, studieplanene, undervisningen og eksamensopplegget. *Resultatkvalitet* er studentenes læringsutbytte, personlige utvikling og gjennomføring.

Karlsen og Stensaker (1996) karakteriserer de overfornevnte fire aspektene ved studiekvalitet som *intern kvalitet*. I tillegg til *intern kvalitet* fremhever Karlsen og Stensaker at studiekvalitet også innebærer *ekstern kvalitet*. Med *ekstern kvalitet* siktes det til utdanningens relevans, det vil si utdanningens funksjon i arbeidslivet, og de signaler og politiske krav som tilbakeføres til utdanningen.

En arbeidsgruppe nedsatt av Norgesnettrådet i 1999², for å utrede spørsmålet om evaluering og kvalitetssikring av norsk høgre utdanning, har videreutviklet og nyansert studiekvalitetsbegrepet ytterligere. For det første splitter de opp programkvalitet i to;

---

¹ Studiekvalitetsutvalget ble oppnevnt av Kultur- og vitenskapsdepartementet 12. oktober 1989 og leverte sin innstilling 1. juli 1990.

programkvalitet og *undervisningskvalitet*. *Programkvalitet* refererer her til kvaliteten i studieplanen og organiseringen av læringsarbeidet (programmet som plan). Studieprogrammet skal uttrykkes i en studieplan. Studieplanen skal fungere som en ”arbeidskontrakt” mellom studenter og lærested. Den skal angi mål for og innhold i studiet, beskrive hvordan læringsarbeidet er organisert, si noe om arbeidsformer og arbeidskrav til studentene og beskrive eksamens- og vurderingsordninger.

Undervisningskvalitet omhandler kvaliteten på selve læringsarbeidet (programmet som handling). *Undervisningskvaliteten* omfatter både formidlingskvaliteten og kvaliteten på studentenes egen innsats for tilegnelse av kunnskap. Formidlingskvaliteten er avhengig av det vitenskapelige personalets faglige og pedagogiske kompetanse, nærmere spesifisert som fagpersonalets evne til ”å utføre undervisning og veiledning slik at studentenes læringsutbytte blir best mulig” (Norgesnettrådet 1999, side 35).

For det andre fremhever arbeidsgruppen nedsatt av Norgesnettrådet at studiekvalitet også innebærer *styringskvalitet*. *Styringskvalitet* betegner institusjonenes evne til å styre kvalitetssikring og kvalitetsutvikling av egen virksomhet. I NOU 2000: 14 fremheves det at ”Store deler av det nødvendige grunnlaget for å kunne drive kvalitetsmessig godt læringsarbeid ligger i styringen og organiseringen av virksomhetene. Det er således viktig at styringsstrukturene er lagt til rette for en organisering av institusjonenes arbeid som ikke hindrer, men fremmer arbeidet med kvalitetsutvikling” (NOU 2000:14, side 141).

For det tredje vektlegger arbeidsgruppen *relevans* som kvalitetsfaktor. Innholdet arbeidsgruppen legger i begrepet relevans er i tråd med det Karlsen og Stensaker (1996) kalte ekstern kvalitet. En utdannings relevans har altså å gjøre med om den har de ”rette” kvaliteter i forhold til den virksomhet den utdanner til og de behov som samfunnet har. Dette innebærer at studiet imøtekommer et mangfold av interesser og gir rimelige yrkesutsikter. I tillegg bør de gi kandidatene gode forutsetninger for å utføre fremtidige yrkesoppgaver (Norgesnettrådet 1999, side 36).

Begrepet studiekvalitet kan altså splittes opp i en rekke underområder som ikke er gjensidig utelukkende, men som griper inn i og påvirker hverandre. I presentasjonen ovenfor kan en se at det er blitt brukt noe ulike inndelinger og betegnelser på de ulike underkategoriene av studiekvalitet. Men i det store og hele er det enighet om hva som til sammen er med på å utgjøre den totalte studiekvaliteten, nemlig alle de faktorer som påvirker studentenes utdanningssituasjon. Dette er både faktorer som direkte eller indirekte påvirker undervisning og studentenes lærings- og totale studiesituasjon. Videre i rapporten vil vi følge den siste inndelingen og nylanseringer av kvalitetsdefinisjonene som er gitt av arbeidsgruppen nedsatt av Norgesnettrådet; *inntakskvalitet*, *rammekvalitet*, *styringskvalitet*, *programkvalitet*, *undervisningskvalitet*, *resultatkvalitet* og *relevans*.

---

² Arbeidsgruppen ble oppnevnt 18 februar 1999 og avla sine tilrådinger 17 november 1999 i: Norgesnettrådet (1999). ”Basert på det fremste...”?

1.3 Hvem har ansvar for studiekvalitet?

Hvem som har ansvar for kvalitetsarbeidet varierer mellom de ulike kvalitetskategoriene. Ansvaret for styringskvalitet, som betegner institusjonenes evne til å styre og administrere egen kvalitetssikring og kvalitetsutvikling, ligger hos det enkelte lærested.

Ramme- og inntakskvalitet er først og fremst et ansvar for de sentrale utdanningsmyndigheter og den øverste ledelse ved de enkelte utdanningsinstitusjonene. Det er disse instansene som har ansvar for å regulere inntak av studenter, det vil si avgjøre hvilken formell kompetanse de enkelte studiene krever, og som setter de økonomiske rammebetingelser og avgjør hvilke rammer utdanningene må operere innenfor.

Både det faglige personalet og institutt eller avdelingsledelsen har ansvar for programkvalitet og undervisningskvaliteten. Avdelingsledelsen har det overordnede ansvar for det faglige personalets arbeidsbetingelser. Det faglige personalet har ansvar for utformingen av studieplanene, valg av pensum og evalueringsformer, og gjennomføringen av undervisningen. Studentene har ansvar for å forberede seg til og å delta aktivt i undervisningen.

Når det gjelder resultat kvalitet ligger hovedansvaret hos studentene selv. Men også det faglige personalet har et visst ansvar for studentenes læring. Hvordan lærestedet har organisert og tilrettelagt for læring (studieplan og undervisning) er viktige faktorer som påvirker hva studentene faktisk lærer.

Utdanningens relevans, som gjenspeiler utdanningens funksjon i arbeidslivet, vil i stor grad ligge hos mottakerne, det vil si arbeidsgiverne og profesjons- og interesseorganisasjonene. Utdanningens relevans vil være avhengig av hvor dyktige mottakerne er til å klargjøre sine behov og forventninger til kunnskap og ferdigheter hos nyutdannede kandidater. Men også de enkelte utdanningsinstitusjoner har et ansvar for å følge opp og kritisk vurdere de signaler som gis.

1.4 Metode, valg av informanter og gjennomføring av undersøkelsen

Norgesnettrådets formulering av oppdraget til NIFU tilsa en kvalitativ tilnærming. Evaluering gjennom studentintervjuer er bare en av flere strategier evalueringskomiteens benytter for innhenting av informasjon.

De involverte høgskolene hadde våren 2000 gjennomført rutinemessig fag- og emneevalueringer blant masterstudentene. Alle høgskolene hadde foretatt undersøkelser der det var gitt muntlig tilbakemelding fra studentene, og de fleste har gjennomført en spørreskjemaundersøkelse blant studentene. Bearbeiding av materialet fra høgskolenes spørreskjemaundersøkelser var ikke ferdig da denne rapporten ble skrevet. Det var derfor ikke

mulig å innarbeide resultatene fra disse undersøkelsene i rapporten. Imidlertid ble det gitt innsyn i datamaterialet for fire av utdanningene. Dette er ikke benyttet i utarbeidingen av denne rapporten til annet enn å gi forskeren et inntrykk av studiet i forkant av intervjuene.

Bruk av spørreskjema til alle studentene sikrer ved høy svarprosent representative resultater. Med kvalitative intervjuer har en ikke mulighet til å oppnå samme grad av representativitet fordi det ville være alt for ressurskrevende å intervju et tilstrekkelig antall studenter. Å undersøke studiekvalitet ved bruk av spørreskjema har imidlertid også sine begrensninger. I et spørreskjema begrenses tilgangen på opplysninger til de faktiske spørsmålene som på forhånd er formulert. I et intervju har en langt større mulighet til å avdekke andre perspektiver, forhold og problemer knyttet til det en ønsker å studere enn de alternativene forskeren på forhånd har formulert. I en intervjusamtale lytter forskeren til hva studentene med egne ord har å fortelle om sine opplevelser, oppfatninger og meninger om forhold som berører kvaliteten på sitt studium og lærested. Formålet er å forstå de forhold og den situasjonen som skal studeres ut fra den intervjuedes side, det vil her si å få frem betydningen av studentenes erfaringer og avdekke deres opplevelse av situasjonen. En slik intervjurunde kan i tillegg utdype resultatene fra høgskolenes spørreskjemaundersøkelser og bidra med erfaringer som er nyttige i utformingen av nye spørsmål om studiekvalitet i senere undersøkelser.

I forkant av intervjuene ble det utviklet en intervjuguide³. Intervjuguiden er et hjelpemiddel i intervjusituasjonen som angir de temaene som skal belyses. Temaene i intervjuguiden er plukket ut på bakgrunn av de faktorene som er av betydning for studiekvalitet.

I et intervju er det viktig at studentene får være anonyme i forhold til lærestedet. Intervjupersonene må sikres mot at de opplysningene de gir fra seg senere kan brukes i mot dem. Det å la studentene være anonyme, kan bidra til at studentene i større grad er villige til å åpne seg. For å sikre studentene anonymitet tok vi kontakt med lærestedet og ba om å få navn på valgte studentrepresentanter. Vi tok deretter kontakt med studentrepresentantene og ba dem plukke ut fire studenter som startet masterstudiet høsten 1999. For å kunne få frem mulige forskjeller i erfaringer fra ulike grupper av studenter ønsket vi intervju både kvinner og menn, heltids- og deltidsstudenter og studenter med og uten arbeidserfaring. I vår henvendelse til studentrepresentantene ba vi derfor at en måtte prøve å få tak i studenter med de ulike karakteristika som nevnt over.

Totalt ble 22 studenter intervjuet, 4 for hvert studium med unntak av Reiseliv ved Høgskolen i Finnmark, der 2 studenter ble intervjuet. Ved det sistnevnte masterstudium var det bare 3 studenter som startet høsten 1999 hvorav 1 ikke var tilgjengelig. Noen flere kvinner enn menn ble intervjuet, siden to av studiene var dominert av kvinnelige studenter.

---

³ Vedlegg.

I alt ble 14 kvinnelige studenter og 8 mannlige studenter intervjuet. Ved masterstudiet i samfunnssikkerhet ved Høgskolen i Stavanger var bare kvinner tilgjengelige for intervjuing, og i masterstudiet i offentlig administrasjon hadde bare 1 mann vært student fra 1999⁴. På hvert av de resterende masterstudiene er like mange menn som kvinner intervjuet. Når det gjelder intervjuobjekter med arbeidserfaring utover sommer- og helgearbeid, er disse godt representert ved alle studiene, om lag 15 hadde lang arbeids-erfaring. Både intervjuobjekter som var regulære heltidsstudenter⁵ og deltidsstudenter⁶ er representert ved alle studiene utenom ved masterstudiet i reiseliv ved Høgskolen i Finnmark der alle var heltidsstudenter. Ved to av masterstudiene ble 1 tilreisende student ved hvert studium intervjuet.

Før selve intervjuingen begynte, ble den enkelte student presentert for hensikten med undersøkelsen. Som et hjelpemiddel til analyseringen og gjennomgangen av studentenes svar ble intervjuene tatt opp på kassett. Kassettopptakene bidro til at intervjueren kunne konsentrere seg om intervjuets emne og dynamikk og ikke bruke all sin energi på å få skrevet ned hvert ord som ble sagt. Opptakene gjorde det mulig for forskeren å gå tilbake og utfylle notatene fra samtalen. Opptakene er siden slettet. Fremstillingen av den enkelte students erfaring og vurdering er anonymisert.

Studentene som her er intervjuet har alle tidligere vært med å evaluere og gi tilbakemelding til egen institusjon om hva de synes om ulike forhold ved studiet. De er altså vant til å evaluere sitt studium og kan karakteriseres som gode informanter. Den informasjonen de gir kan sies å være en blanding av egne oppfatninger og erfaringer og allmenne holdninger blant studentene til studiet. I den forstand kan deres uttalelser sies å være forholdsvis representative samtidig som en må ha i mente at allmenne oppfatninger blant studentene kan innebære en viss grad av sementerte holdninger. I den videre fremstillingen brukes betegnelsen *studentene* (for eksempel studentene synes at ...) selv om rapporten bare bygger på opplysninger fra et utvalg av studentene og ikke på uttalelser fra alle studentene ved studiet. Den informasjon som forskeren har mottatt har også studiestedet tidligere fått høre.

Hvilke erfaringer med og tanker studentene har rundt det å være student, kan belyse mange sider ved utdanningens studiekvalitet, selv om en på bakgrunn av intervjuer med studenter langt fra kan gi en uttømmende beskrivelse av studiekvaliteten på et studium.

---

⁴ Noen flere mannlige studenter ble fra høsten 2000 tatt inn i det første kullet etter innpassing av tidligere utdanning (4 år med grunnstudier i offentlig administrasjon ved Høgskolen i Agder).

⁵ Med regulære heltidsstudenter siktes det til studenter med studier som hovedbeskjeftigelse som har full studieprogresjon.

⁶ Med deltidsstudenter siktes det til studenter som har inntektsgivende arbeid som hovedbeskjeftigelse. Av disse har noen redusert studieprogresjon, mens andre har full studieprogresjon. Enkelte deltidsstudenter har fått fritak for deler av studiet slik at de bruker normert tid på masterstudiet, men ikke har full studiebelastning (20 vekttall per år).

Nedenfor er det kort beskrevet hvilke bidrag intervjuer med studenter kan gi til hver kvalitetskategori.

Når det gjelder *inntakskvalitet* er det begrenset hvilken informasjon en kan få tilgang til via studentintervjuer. Intervjuobjektene kan gi en beskrivelse av deres egen bakgrunn, motivasjon for studiet og videre fremtidsplaner. Men de kan, annet enn sitt inntrykk av studentmassen, i liten grad gi fullstendig beskrivelse av de andre studentenes forkunnskaper og forutsetninger. Andre metoder, som for eksempel innsyn i inntaksregister med oversikt over tidligere fag og karakternivå, vil kunne gi bedre beskrivelse av de forkunnskaper og forutsetninger hver enkelt student har ved hvert studium. Informantene kan videre gi viktig informasjon om *rammekvaliteten* ved at en kan en få opplysninger om de intervjuedes oppfatninger av det sosiale og faglige miljøet, undervisnings- og læringslokaler, velferds- og fritidstilbud, boforhold og service- og administrative rutiner.

I hvilken grad studentene har oversikt over institusjonens styring av kvalitetsarbeid og kvalitetssikring er noe uvisst. Men studentene kan danne seg et visst inntrykk av sider ved *styringskvaliteten* ut fra sine vurderinger av hvordan ulike forhold er planlagt og gjennomføres, som for eksempel samarbeid mellom ulike lærere, i hvilken utstrekning evalueringer foretas, om studentenes erfaringer og vurderinger etterspørres og hvilke endringer studentenes tilbakemeldinger og resultater av evalueringer utløser.

Når det gjelder *programkvalitet* kan en gjennom intervjuer med studenter få tak i studentenes synspunkt på utforming av studiet, pensumlitteratur og eksamensformer. Når det gjelder *undervisningskvalitet* kan en få innsikt i studentenes erfaringer og opplevelser av undervisning og veiledning.

I tillegg kan en, med visse forbehold, få en del opplysninger om studentenes vurderinger av *resultatkvalitet* og *relevans*. Studentene som intervjues i denne undersøkelsen har studert på masterstudiet i overkant av ett år. Det innebærer at de etter normert studietid har i underkant av ett år igjen før de er ferdig. Det er derfor i tidligste laget å trekke konklusjoner om resultatkvaliteten. I hvilken grad studiet er relevant, er det også for tidlig å avgjøre og det er derfor viktig at dette følges opp. Men studentene kan komme med sine vurderinger av studieutbytte så langt. En kan også få indikasjoner på generell trivsel og hvor fornøyd de er med valg av studium, om studiet til nå har innfridd de forventningene de hadde, og i hvilken grad de vil anbefale andre å starte på studiet.

1.5 Rapportens oppbygning

Rapporten er strukturert i 8 kapitler. I kapittel 1 presenteres bakgrunn og tema for undersøkelsen, begrepet studiekvalitet belyses og det redegjøres for metodiske aspekter knyttet til gjennomføring av undersøkelsen. I kapitlene 2 til 7 presenteres resultatene av intervjuene. Fremstillingen av resultatene er inndelt etter studium og underavsnittene er strukturert etter "kvalitetstype" som omtales. Av hensyn til rapportens formål, å være et

underlagsmateriale for den eksterne evalueringskomiteen som skal evaluere masterstudiene, er det funnet mest hensiktsmessig å presentere resultatene etter studium. I kapittel 8 gis avsluttende kommentarer som fokuserer på forhold som er sentrale for studiekvaliteten. Det pekes også på områder som bør belyses nærmere og det gis forslag til videre undersøkelser.

2 Logistikk ved Høgskolen i Molde

Logistikk innbefatter organisering av vare-, tjeneste- og informasjonsstrømmer fra råvarekildene og fram til markedsføringen og sluttbruker. Masterstudiet i Logistikk tar sikte på å gi en grundig og dyp forståelse av problemer og problemløsninger som knytter seg til alle ledd i verdikjeden som innkjøp og forsyning, produksjons- og distribusjonsplanlegging, samt utforming av transportløsninger. Logistikkfaget bygger på et bredt spekter av fagdisipliner som økonomi, IT, administrasjons-, organisasjons- og ledelsesfag, foruten en rekke kvantitative teknikker basert på matematikk og statistikk. Masterstudiet er delt i to studievarianter, en med størst fokus på transportøkonomiske problemstillinger og en med fokus mot IT-siden av logistikk.

Masterstudiet i logistikk kvalifiserer til sentrale stillinger i privat og offentlig virksomhet, såvel i Norge som i utlandet innenfor et vidt fagfelt og arbeidsområde. Denne type utdanning etterspørres av en lang rekke forskjellige typer bedrifter, fra de minste bedrifter og konsulentfirma til meget store konsern. Det er et underskudd på slik kompetanse i norsk næringsliv, og det er derfor et godt arbeidsmarked for kandidater med kompetanse innenfor logistikk og spesielt for kandidater med kompetanse både innenfor logistikk og IT-fag⁷.

Studiet er bygd opp av både obligatoriske og valgfrie kurs på 1, 2, 3, 4, 6 og 8 vekttall samt en masteroppgave på 10 vekttall. Tabell 1 viser en oversikt over kursene studiet er bygd opp av etter semesterlokalisering ved normert studieprogresjon. For hvert kurs er det angitt i parentes (vt) antall vekttall kurset gir.

Tabell 1 Studieplan for Masterstudiet i Logistikk ved Høgskolen i Molde.

	Høst	Vår
1. studieår *	Styringsmodeller i logistikk II (6 vt) Innkjøps- og forsyningsteori (4 vt)	Konkurransestrategier (2 vt) Valgfag (8 vt)
2. studieår	Seminarrekke i logistikk (4 vt) Enten Statistikk II (3 vt) eller Modellering og heltallsprogrammering (3 vt) Statistikkpakker (1 vt) Proposal (2vt)	Masteroppgave i Logistikk (10 vt)

* Studentene oppga at det har skjedd noen endringer i fagsammensetningen for første studieår. For første studieår viser tabell 1 hvordan fagsammensetningen er for det andre kullet som startet høsten 2000. Det har ikke vært mulig å få opplysninger om hvordan fagsammensetningen var for det første året for det første kullet som startet høsten 1999.

Studiet har et felles første semester som er likt for alle studentene. I andre semester kan studentene velge mellom to varianter/fordypningsområder. I den ene varianten vil det være

⁷ Opplysningene om masterstudiet i Logistikk er hentet fra internettsidene til høgskolen i Molde (online). URL: <http://www.himolde.no/studiene/masterlog.asp>

en økt fokus på transportøkonomiske problemstillinger, mens det i den andre varianten vil fokuseres på IT-siden av logistikk. I tredje semester innbefatter en vesentlig del av studiet undervisning i spesielle temaer. Masteroppgaven er hovedsakelig lokalisert til siste semester, men arbeid med ”proposal” gjøres i tredje semester.

2.1 Inntakskvalitet

Masterstudiet i logistikk er basert på en 3-årig høgskoleutdanning i økonomi/transport-økonomi, administrasjon eller informatikk som opptaksgrunnlag. Til den faglige varianten som bygger på transportøkonomi, oppgis det at økonomisk-administrative fag bør utgjøre en vesentlig del av studentenes faglige bakgrunn. IT/logistikk-retningen i masterstudiet er primært beregnet på studenter som har bakgrunn i informatikk. Det kreves minimum 20 vekttall informatikkfag. Det er ellers ønskelig at en del av søkerens opptaksgrunnlag er relatert til logistikkfag på introduksjonsnivå. Studenter som har lite logistikkfag i sin fagbakgrunn må regne med en del ekstra arbeidsinnsats i masterstudiets første del. Studenter med annen faglig bakgrunn enn nevnt ovenfor (for eksempel 3-årig ingeniørutdanning eller agronomutdanning) med en viss tilleggsutdanning innenfor økonomisk-administrative fag, vurderes særskilt ved opptaket til studiet.

Ved studiestart høsten 1999 var det 24 registrerte studenter, men en del har sluttet og begynt å jobbe. Høsten 2000 var det derfor omlag 20 studenter som går andre året på masterstudiet i logistikk. Studentene kan karakteriseres som relativt unge, det vil si at de fleste studenter er godt under 30 år. Intervjuobjektens arbeidserfaring varierer fra ingen til noen års arbeidserfaring. Intervjuobjektene har også en viss variasjon i utdanningsbakgrunn fra 3-årig ingeniørutdanning med linje for logistikk til grunnutdanning med økonomi og administrasjon samt logistikk i fagkretsen.

Av motivasjon for å begynne på masterstudiet i logistikk oppgis ønske om å lære mer, ønske om å sette seg grundig inn i noe og få en solid faglig plattform. Også vurderinger av egne forutsetninger/evner har vært med i bestemmelsen for hvilken videreutdanning den enkelte skulle velge. En student som har full jobb ved siden av, oppgir at arbeidsgivers behov sammen med egen tidligere utdanning og egne evner, spilte en stor rolle i valg av masterutdanningen i logistikk. Enkelte oppgir også at hadde ikke masterstudiet kommet, ville tidligere tilbud om ett årig påbygning i Logistikk ledelse vært aktuelt. Få av studentene har konkrete ønsker om spesifikke jobber etter endt studium. Studentene er stort sett åpne i forhold til hvilke typer jobber de ønsker seg etter endt studium. Flere fremhever at de ønsker jobber de kan lære mer i og utvikle seg videre i. Muligheten for å ta doktorgrad er også vurdert, men anses som vanskelig å vurdere seriøst, før masterstudiet er gjennomført.

2.2 Rammekvalitet

Det sosiale miljøet på høgskolen karakteriseres som bra. Det er mange ulike fritidsaktiviteter, foreninger og lag studentene kan ta del i. Men studentene fremhever at det sosiale miljøet i klassen kunne vært bedre. Det tok nesten ett år før de hadde oversikt over alle som var masterstudenter. Dette fikk størst konsekvenser for de studentene som var nye på studiestedet. Studentene mener at dette i stor grad skyldes at de det første året hadde lite med undervisning hvor alle masterstudentene var samlet, og at de hadde mye undervisning sammen med studenter på andre studier. Studentene påpeker at det godt kunne vært gjort mer fra høgskolens side i begynnelsen av studiet for at masterstudentene skulle bli kjent med hverandre. Studentene fremhever at det sosiale miljøet er blitt langt bedre i tredje semester. De synes dette er positivt og fremhever at det vil kunne føre til at studenter med ulik studiebakgrunn vil danne kollokvier og dra nytte av hverandres ulike erfaringer i gruppe- og kollokviearbeid.

Høgskolen er en relativt liten institusjon med om lag 1500 studenter. Den holder til i nye, lyse og trivelige lokaler, med det nyeste innen teknisk utstyr. Biblioteket karakteriseres som bra, det har stort utvalg av litteratur knyttet til fagområdet logistikk, det er lett å få hjelp med å finne frem til det en trenger og det er avholdt kurs litteratursøk. Masterstudentene er tildelt en egen kombinert lesesal og datarom. Studentene setter pris på at de har fått et eget rom, men peker på at det er et problem at også andre studenter benytter seg av dette rommet. Studentene opplyser at de har fått signaler om at det skal innføres begrensninger på hvem som kan logge seg inn på pc-ene slik at bare masterstudentene kan bruke de maskinene som er på deres rom. Til tider kan det også være visse problemer med å få plass. Belysningen på lesesalen kunne også vært bedre. Det er ikke egne lamper i hver bås, og veggene i båsene skygger for taklyset. Kantina har godt utvalg og god plass, men karakteriseres som forholdsvis dyr. Studentsamskipnaden i Molde tilbyr hybler fra 2400 kroner og oppover, dette er noe dyrere enn hybler på det private markedet.

Informasjon til studentene fungerer bra. Alt som gis av informasjon kommer opp på monitorer som er spredd rundt om på høgskolen. I tillegg legges all informasjon til studentene ut på nettet og sendes med e-post til de berørte studentene. Studieveiledningen bedømmes som svært god av våre informanter, de får raskt den hjelp de trenger. Undervisningspersonalet oppfattes som hjelpsomme, men noe vanskelig å få tak i utenom ved forelesninger og gjennom e-post.

2.3 Styringskvalitet

I løpet av første studieår ble det foretatt både muntlig evalueringer og skriftlig spørreskjemaevaluering. Studentene opplever at deres kritikk er blitt hørt og oppgir at det har skjedd store forandringer til det bedre fra det første til det andre studieåret. Det oppgis at studietilbudet i år har flere interessante fag og at det virker mer gjennomarbeidet enn i fjor.

Studentene har også lagt merke til at tilbudet som gis første år er noe forandret og at særlig et fag de var kritiske til og ikke forsto hvorfor de skulle ha, er tatt bort.

2.4 Programkvalitet

Studentene er stort sett fornøyde med studiets emnesammensetning. Allikevel peker de på at de i det første året til en viss grad følte seg som prøvekaniner. Første studieår bar preg av å være sammensatt av ulike emner fra andre studier ved høgskolen, ”trykt sammen for å lage et masterår”. En del av emnene, som riktignok var relevante, var det flere av studentene som hadde tatt i tidligere studier ved høgskolen. En av de berørte forklarte at dette innebar at hun måtte bytte ut disse fagene med fag som ikke ble vurdert som interessante. Studentene oppgir at de tror at innkjøringsproblemer det første året er rettet opp for kullet etter. Det ble pekt på at det ville være ønskelig å flytte på statistikkfaget slik at det kom i begynnelsen av studiet. Dette begrunnes med at de har bruk for statistikk gjennom hele studiet, og at det derfor burde gis en solid innføring i dette før en begynner på selve studiet. En student fremhever det som bra at det i et fag ble belyst sammenhengen mellom de ulike fag og emner som studiet består av og det de har lært tidligere. En annen student etterlyste nettopp en slik oversikt over emnene i logistikk, ”for eksempel ved å få et kart hvor en plasserte de forskjellige emnene/teoriene i forhold til hverandre”. Denne studenten pekte også på at det er mulig at det ble gjort i faget ”Anvendt logistikk”, som var et valgfag som ble gitt første året, og at hvis så var tilfelle, burde dette faget bli obligatorisk.

Studentene oppgir at de synes at sammensetningen av det faglige stoffet er bra, ellers har de ingen kommentarer til valg av pensumlitteratur.

Eksamensformene, som har bestått av skriftlige eksamener og en hjemmeeksamen, oppfattes stort sett som greie og det er det de er vant til. En fremhevet imidlertid at hjemmeeksamen eller prosjektoppgaver var å foretrekke, enten den skulle gjennomføres alene eller i gruppe, fordi en da i større grad får vist at en har forståelse for faget.

2.5 Undervisningskvalitet

Organiseringen av undervisningstilbudet er endret fra første og annet semester til tredje semester. Første studieår ble det stort sett gitt undervisning gjennom regulære forelesningsrekker.

Studentene synes at det var en viss forskjell mellom foreleserne det første året, men jamt over karakteriseres larekneftene som oppdaterte fagfolk med høy kompetanse innenfor sine felt, og som er kjent både nasjonalt og internasjonalt. Enkelte studenter fremhevet at undervisningen i en del tilfeller var noe teoretisk og at det hadde vært ønskelig med mer praktiske eksempler. Flere av de eksemplene som er brukt i undervisningen var både vage og passet ikke helt til de teoriene de skulle illustrere. Andre studenter trekker frem som

spesielt positivt og inspirerende at det hentes inn gjesteforelesere fra næringslivet som gir eksempler på hvordan ting gjøres i industrien. Dette bidrar til at en ”får kjøtt på teorien og det blir det mer interessant å høre på og lettere å forstå”.

I tredje semester er undervisningen konsentrert i ukesseminarer hvor forelesere utenfra er hentet inn. Seminarrekkene fremheves som spesielt gunstige for fjernstudentene som da har større mulighet til å følge undervisningstilbudet. En seminarholder fra USA krevde at studentene var aktive ved stadig å stille spørsmål til studentene. Dette gjorde at seminaret var preget av toveiskommunikasjon, noe studentene satte stor pris på. Da intervjuene ble foretatt fremhevet alle de intervjuede studentene at de var fornøyde både med organisering av undervisningen i seminarer, det faglige innholdet og måten seminarundervisningen er gjennomført på.

Ingen av studentene som ble intervjuet hadde kommet så langt i arbeidet med masteroppgaven at de hadde vært til veiledning, de fleste hadde akkurat fått oppnevnt veileder.

2.6 Relevans

Studentene pekte på at flere av de eksemplene som gis i undervisningen passer dårlig på de teoriene de skal illustrere. Enkelte fremhever også at de ønsker mindre teori og mer praktisk rettet undervisning, for eksempel med framlegging av hvordan ulike forhold utføres og problemer løses i ulike bedrifter. Alt i alt tror studentene de får bruk for mye av det de lærer, men at hvilke fag og emner som er mest relevante vil variere med type arbeid en får. Studentene hevder at det er et bra arbeidsmarked for kandidater med utdanning i logistikk, og de er derfor optimistiske i forhold til å få relevant arbeid etter studiet.

2.7 Resultatkvalitet

Studentene synes de har lært mye og hatt et bra faglig utbytte av studiet hittil. Det fremheves at de har fått et helhetsperspektiv på faget og fått en dypere innsikt i fagområdet, noe som bidrar til at kunnskaper fra tidligere studier bedre utnyttes. En student fremhever det som spesielt positivt at vedkommende i løpet av studiet har fått trening i å legge frem fagstoff for medstudenter slik at redselen for å stå foran store forsamlinger er forsvunnet.

2.8 Samlet vurdering

I sin samlede vurdering av studiet er studentene godt fornøyde med kvaliteten på studiet og vil uten forbehold anbefale studiet til alle som ønsker en høyere grad innen logistikk. De synes studiet tilfredsstillende for forventningene de hadde og de beskrivelser som er gitt av studiet. Første året følte studentene seg i enkelte tilfeller som ”prøvekaniner”, men dette er ikke tilfellet i annet studieår. De problemer som studiet hadde første året antar studentene

at skyldes startvansker. Disse er det grepet tak i, noe som har ført til endringer i studiet, særlig i forhold til neste kull.

3 Samfunnssikkerhet ved Høgskolen i Stavanger

Høgskolen i Stavanger har to høyere grads studieretninger innen samfunnssikkerhet, en teknisk retning som utdanner sivilingeniører, og en samfunnsfaglig som gir en masterutdanning. Nedenfor omtales i første rekke masterstudiet i samfunnssikkerhet⁸.

Hensikten med studiet i samfunnssikkerhet er å knytte sammen den kunnskapen som finnes på området, for dermed å oppnå en høyere grad av beskyttelse mot livstruende, kostbare og ødeleggende situasjoner. Studiet skal utdanne personer som har kompetanse i å vurdere sikkerhet, og evne til å spre interesse og forståelse for dette området innenfor samfunnsliv og næringsliv. Det skal gi studentene kunnskap om hvordan sikkerhets- og beredskapsmessige hensyn kan bli ivaretatt i samfunnet. Videre skal det gi studentene metoder og verktøy til å arbeide med forebyggende, skadebegrensende og krisehåndterende sikkerhetsarbeid innenfor både offentlig og privat sektor. Det sikter mot å gi studentene økt forståelse for hvordan de aktivt kan medvirke til å skape et robust samfunn.

Studiet er bygd opp av kurs på 1, 2, 4 og 5 vekttall i tillegg til en masteroppgave på 10 vekttall. En del av kursene ved masterstudiet i samfunnssikkerhet faller sammen med kurs for sivilingeniørstudiet i samfunnssikkerhet. Tabell 2 viser en oversikt over kursene masterstudiet er bygd opp av etter semesterlokalisering ved normert studieprogresjon. For hvert kurs er det angitt antall vekttall kurset gir i parentes (vt).

Tabell 2 Studieplan for Masterstudiet i Samfunnssikkerhet ved Høgskolen i Stavanger.

	Høst	Vår
1. studieår	Samfunnsplanlegging og sikkerhet 1 (4 vt)* Risiko og sårbarhetsanalyse (4 vt)* Helse, miljø og sikkerhetsledelse (2vt)	Samfunnsplanlegging og sikkerhet 2 (4 vt)* Forskningsmetode (4vt) Sikkerhet og organisasjon (2vt)
2. studieår	Samfunnsplanlegging og sikkerhet 3 (4vt)* Endringsledelse (5vt) Sikkerhet og organisasjon forts (1vt)	Masteroppgave i samfunnssikkerhet (10vt)

* Kurs masterstudentene har felles med sivilingeniørstudentene. I alt utgjør dette 16 vekttall.

⁸ Opplysningene om masterstudiet i samfunnssikkerhet er hentet fra internettsidene til Høgskolen i Stavanger (online). URL: <http://www1.his.no/samsik/stuplan.html>

3.1 Inntakskvalitet

Opptak til masterstudiet krever 3-årig samfunnsfaglig utdanning fra høyskole/universitet, eller en 3-årig profesjonsutdanning innen helse- og sosialfag, pedagogikk eller tilsvarende.

I alt er det 12 studenter som er i det første kullet på masterstudiet i samfunnssikkerhet. 3 av studentene følger normert progresjon og kan karakteriseres som heltidsstudenter uten nevneverdig inntektsgivende arbeid ved siden av. Resten studerer deltid og en del er i tillegg fjernstudenter som i liten grad følger det undervisningstilbudet som gis. Også heltidsstudentene har en god del arbeidserfaring. Det er en viss spredning i alder, men alle studentene er over 30 år. Både heltids- og deltidsstudenter ble intervjuet. Alle de intervjuede har en grunnutdanning med ulike samfunnsfag i fagkretsen.

Av motivasjon for å begynne på masterstudiet i samfunnssikkerhet oppgis det særlig at studiet så spennende ut og at studiet er tverrfag. Flere ønsket dessuten å ta en høyere grad, men vurderte hovedfag som for teoretisk. Studentene peker på at masterstudiet er mer rettet mot arbeidslivet. Koblingen mellom teori og praksis trekkes frem som spesielt positivt. Lokale bånd var også for flere av avgjørende betydning for at de valgte nettopp dette studiet. Ingen har noen konkret jobb i sikte og de fleste stiller seg åpne i forhold fremtidig arbeid. Hos en del var det også et ønske om å kvalifisere seg til andre typer jobber enn de hittil hadde hatt. En ønsker å jobbe med læring og utvikling i bedrifter og fremhever at ”å tenke sikkerhet ligger nært opp til organisatorisk læring, endring og utvikling”.

3.2 Rammekvalitet

Høgskolen har et godt utbygd fritidstilbud, men studentene, som alle er etablert med familie, har verken tid eller behov for å delta på slike aktiviteter. Prosjektarbeidsgruppene fungerer godt. Men enkelte studenter skulle ønske at det kunne gjøres noe for å bryte opp sammensetningen av gruppene slik at en får møte flere synspunkter og får innspill fra studenter med ulik bakgrunn. Men en slik variasjon vanskeliggjøres av at det bare er 3 heltidsstudenter som er på studiestedet hver dag. Det er derfor et lite sosialt miljø på studiet til daglig. Studentene opplever dette som et savn og skulle ønske det kunne gjøres noe for å sikre at en større andel av studentene var fulltidsstudenter. Studentene fremhever at det er et stort potensiale i den enkelte student og at det er lite som skal til for å øke kvaliteten på studiemiljøet. Studentene har erfaringer fra ulike arbeidsområder, og de mente det hadde vært flott om de hadde klart å dele mer med hverandre, men da må en jo treffes.

Høgskolen i Stavanger er stor og har i overkant av 6000 studenter. Masterstudentene karakteriserer undervisningslokalene som ”greie nok” og ”det en kan forvente ut fra de forholdene som er på Høgskolen”. Studentene synes biblioteket er bra, de får den hjelp de

trenger til å finne litteratur og har hatt søkekurs. Det er bra med tilgrensende litteratur, men norske tidsskrift som tar opp samfunnssikkerhet savnes. Master- og sivilingeniørstudentene har et eget felles rom utstyrt med 5 pc'er. Rommet fungerer som et treffsted og er bra til gruppearbeid. Rommet egner seg derimot ikke så godt til individuelt studiearbeid. Det er lytt inn til nabokontoret og studentene plages av bassen fra musikken som spilles i bokkafeen i etasjen under. Sivilingeniørstudentene får eget kontor i perioden de skriver oppgave. Et tilsvarende tilbud gis ikke til masterstudentene. Masterstudentene reagerer sterkt på denne forskjellsbehandlingen, og fremhever at det vitner om forskjellige holdninger til og prioriteringer i forhold til de to studiene. Studentene er fornøyd med kantinetilbudet. De roser særlig kantinepersonalet for god service. En kan få en stor middagsporsjon til ca 60 kroner, men hvis en spør kan en også få halv porsjon til redusert pris. Alle studentene er etablert med familie og er usikre på prisnivået for studenthybler, men de hevder at boligprisene i Stavanger generelt er høye.

Studentene er stort sett fornøyd med den informasjon og service de får fra administrativt personale. Det påpekes riktignok at åpningstiden er noe kort og at de stedene studentene skal henvende seg for å få ulik type av informasjon, kunne vært mer samlet. Edb-ansvarlige får både ris og ros. Stort sett karakteriseres de som flinke, men i enkelte tilfeller tok det lang tid før studentene fikk den hjelpen de trengte. Studentene føler at deres tilbakemeldinger og innspill blir hørt. De fleste av det faglige personalet er lette å ta kontakt med. Informasjon om endringer i undervisningen er god, det blir satt opp oppslag samt at det sendes e-post til studentene.

3.3 Styringskvalitet

Det er blitt foretatt både skriftlige spørreskjemaevalueringer og muntlige evalueringer underveis i studiet. Studiet har en koordineringsgruppe hvor også studentene er representert. Studentene gir uttrykk for at de blir lyttet til, men at det har vært mye å rydde opp i. Særlig gjelder dette omfang av pensum som i enkelte fag var svært stort (1500 sider på 4 vekttall), og at det derfor har gått svært mye tid med til evalueringer. Men selv om studentene føler at de blir hørt fremheves det at å få til endringer tar lang tid og at det ofte ikke skjer så raskt at de kan nyte godt av det. Dette har ført til at studentene er gått lei av å evaluere studiet. Det fremheves at styringsmodellen studiet er underlagt er tungrodd og mangelfull. Siden studiet er tverrfaglig, er det tre institutter som er involvert i faget. Når det er behov for å endre ting, har ikke koordinatoren for studiet myndighet til å skjære igjennom. Hver gang noe oppstår som bør endres, må forholdet opp i avdelingsstyret i de(t) enkelte institutt(ene) som er berørt. Det fremheves derfor at med en annen organisasjonsmodell og med andre maktstrukturer, som er mindre byråkratiske, kunne ting bli gjort mer effektivt ved at endringer kunne gjøres fortløpende.

3.4 Programkvalitet

Studentene synes studiet er satt sammen av mange spennende kurs og emner, men skulle ønske det var anledning til å bytte ut kurs eller deler av kurs en har fra før. Kvaliteten på de enkelte kursene karakteriseres som varierende, men et inntrykk er at kvaliteten andre året er bedre enn første.

I enkelte kurs første året var pensum fragmentert, men studentene tror dette i stor grad skyldes at det er kurs det er vanskelig å finne relevant pensum til. Studentene har inntrykk av at det er gjort en del endringer i pensum for kullet etter. I flere kurs, men særlig i metodekurset (1500 sider på 4 vekttall), var det lagt opp alt for mange sider pensum i forhold til hvor mange vekttall kursene gir. Studentene har derfor brukt mye tid for å få redusert antall sider pensum.

I et kurs første studieår, hvor de skulle lære matematiske beregninger for sannsynlighet, var deler av kurset som gikk direkte på matematiske utregninger, for avansert i forhold til de bakgrunnskunnskapene som kreves for masterstudiet. Studentene slet derfor i dette kurset, men de nådde frem med sine synspunkter og ble ikke eksaminert i denne delen. Studentene tror at dette kurset er endret for neste kull.

Studentevalueringen består for enkelte kurs i skriftlig eksamen, men for de fleste kursene skjer den gjennom presentasjon av prosjektarbeid og muntlig eksamen. Studentene synes prosjektarbeid er lærerikt, men tidkrevende. Siden de har prosjektarbeid i mange av kursene, innebærer dette samlet sett en stor arbeidsbelastning for studentene. I tillegg bindes studietiden opp slik at de får liten tid til fordypning og egenlesing. Studentene foreslår at de kan bytte ut noen av prosjektoppgavene med skriftlig skoleeksamen, eventuelt redusere antall prosjekter og i stedet ha noen få prosjektoppgaver som er tverrfaglige. Å koble en eller flere av prosjektoppgavene opp mot masteroppgaven, ble også nevnt som en mulighet. Studentene er også kritiske til at de tidlig i studiet ble "hivd ut i prosjektarbeid før de visste hva faget gikk ut på". Studentene er av den oppfatning at en bør vente med prosjektarbeid til studentene har fått en innføring i et minimum av fagets teoretiske bakgrunn.

I et av kursene består undervisningen og evalueringen av at grupper på 2 studenter gjennomgår noen utvalgte artikler og lager et resymé og gir en vurdering av innholdet, med gruppens egen tekst og selvstendige kommentarer. I tillegg gis det oppgaver som studentene skal besvare skriftlig sammen med resymeet. Studentene skal presentere sitt skriftlige materiale for de andre studentene og få tilbakemelding fra de andre studentene ved at en annen gruppe studenter har fått i oppgave å kritisere gruppens resymé, oppgavebeskrivelse og presentasjon. Studentene syntes dette var lærerikt, men svært tidkrevende. Enkelte studenter hadde fått artikler som var faglig tyngre enn de andre. Studentene opplevde at det var grunnen til at de fikk dårlig karakter, og de følte at det var urettferdig

at de ble vurdert ut fra et langt vanskeligere stoff enn de andre studentene. Disse artiklene er blitt fjernet fra pensum for neste kull.

3.5 Undervisningskvalitet

Undervisningen er organisert i ordinære forelesninger og gruppearbeid jevnt fordelt ut over uka. Dette innebærer at det først og fremst er heltidsstudentene som får med seg undervisningen. Deltidsstudenter opplever det som vanskelig å delta på undervisningen når den er så spredt og skulle ønske at den var mer konsentrert til utvalgte dager. Det fremheves som positivt at alt som deles ut og som vises på overhead kopieres opp, deles ut og sendes til de studentene som ikke kan delta.

Undervisningen har i følge studentene variert i kvalitet. Studentene har en del å utsette på deler av undervisningen første året, blant annet etterlyste de relatering av teorien i metodefaget til praktisk forskningsarbeid. Studentene vurderer undervisningen i andre året som bra. Studentene synes de har hatt mange engasjerte gjesteforelesere og fremhever at enkelte lærere er flinke til å relatere stoffet til studentenes erfaringer og bruker studentenes kompetanse aktivt. Undervisningen er i stor grad preget av dialog. Foreleserne er åpne for diskusjoner og studentenes spørsmål, men det er ikke alltid studentene er like flinke til å følge opp dette. En student foreslår at det kunne legges til rette for at de kunne ha et diskusjonsforum på internett slik at også deltidsstudenter, som ikke har anledning til å komme på undervisningen, i større grad kunne hatt mulighet til å delta i faglige diskusjoner. Dette mente de ville kunne berike de faglige diskusjonene, med innspill fra flere enn de som daglig er på studiestedet.

Veiledning i forbindelse med prosjektoppgaven har vært varierende. Veiledning fra det vitenskapelige personalet på høgskolen ble sagt å ha vært bra. Men det ble nevnt at det har vært en del problemer i tilknytning til eksterne veiledere. Et problem har vært at en del ikke har vært å få tak i og ikke har svart på e-post. Et annet er at verken studenter eller veiledere det første året hadde fått utdelt retningslinjer prosjektarbeidet skulle vurderes ut fra. Slike retningslinjer er blitt gitt studentene i høst.

Ingen av intervjuobjektene har hatt tid til å begynne med masteroppgaven.

3.6 Relevans

Studentene tror mange institusjoner har brukt for deres kunnskap, men en del er usikre på om mulige arbeidsgivere ser dette. En student er litt skeptisk til muligheten for å få relevant jobb og tror arbeidsgivere i de fleste tilfeller er ute etter ingeniører. En tror sjansen for å få relevant jobb er mest avhengig av hvilken bakgrunn en har fra før en tok masterstudiet. Studentene understreker at det er viktig at det gjøres en del fra høgskolens side for å gjøre mulige arbeidsgivere oppmerksomme på hvilke kvalifikasjoner

masterkandidatene har tilegnet seg og fremheve hva som er spesifikt for dem i forhold til sivilingeniørens kompetanse.

3.7 Resultatkvalitet

Studentene synes de har lært mye både rent faglig, men også når det gjelder å jobbe med prosjektarbeid i gruppe og produsere skriftlige rapporter raskt. Studentene føler at den faglige innsikten de har fått gjennom studiet har gjort at de i langt større grad enn tidligere kan gjøre seg opp en egen mening om ting som skjer i samfunnet og ta stilling til ulike samfunnsspørsmål. De fremhever at de har blitt mer oppmerksomme og kritiske i forhold til avisoppslag og diskusjoner i media.

3.8 Samlet vurdering

Totalt sett er studentene fornøyd med kvaliteten på studiet og vil anbefale andre studiet. Det er samsvar mellom mål som er satt opp for studiet og det tilbud som gis. Studentene synes de har lært mye og er fornøyde med sine studievalg. Det fremheves imidlertid at studiet har hatt en del startvansker, som det har tatt lang tid å endre på, og at dette i stor grad skyldes styringsmodellen studiet er underlagt. Studentene skulle ønske at nødvendige endringer kunne skje litt raskere, slik at de også ble dem til gode.

4 Reiseliv ved Høgskolen i Finnmark

Masterstudiet i reiseliv⁹ skal dekke reiselivsfeltet i vid forstand og har som mål å gi studentene forståelse for reiseliv som fenomen og næring, og for koplingen mellom samfunn, kultur, natur og reiseliv. Videre skal studiet gi kunnskap både om trekk ved reiselivet som samfunnsinvolverende næring og om hvordan natur- og kulturfaglige elementer på en forsvarlig måte kan brukes i en kommersiell næring. Studiet skal også gi studentene et kunnskapsgrunnlag for reiselivsrelatert arbeid som bedriftsledere, entreprenører, ansatte på middels og høyere nivå, forvaltere og forskere. Gjennom studiet skal kandidatene rustes til å møte reiselivsnæringens utfordringer, og til å ha stillinger på ledende nivå i næringen. Studiet sikter spesielt mot å utdanne eksperter på turisme. Arbeidsfelt som er særlig aktuelle for kandidatene vil være; utvikling av reiselivs- og opplevelsesprodukter, reiselivsorganisasjoner og offentlig forvaltning, reklamevirksomhet, tekst- og billedproduksjon, medierelatert arbeid, reiselivsjournalistikk, kultur- og turismeformidling, forskning og utviklingsarbeid og undervisning.

Studiet er bygd opp av fire obligatoriske og ett valgfritt fem-vektallskurs i tillegg til en masteroppgave på 15 vektall. Tabell 3 viser en oversikt over kursene studiet er bygd opp av etter semesterlokalisering ved normert studieprogresjon. For hvert kurs er det angitt antall vektall kurset gir i parentes (vt).

Tabell 3 Studieplan for Masterstudiet i Reiseliv ved Høgskolen i Finnmark.

	Høst	Vår
1. studieår	Teorievaluering og fagetikk (5 vt) Turismeteorologi generelt (5 vt)	Forskningsdesign og metode (5 vt) Valgfri spesialisering 5 vt)
2. studieår	Turisme, kultur og samfunnsutvikling (5 vt)	Masteroppgave i reiseliv (15 vt)

4.1 Inntakskvalitet

En forutsetning for opptak er at en har treårig grunnutdanning hvorav minst ett av årene er innen reiseliv eller hotellfag. Men også kandidater med annen treårig grunnutdanning og praksis fra reiselivssektoren kan tas opp etter særskilt vurdering.

Totalt er det 3 studenter som startet på masterstudiet høsten 1999. Av disse er to heltidsstudenter og en fjernstudent med fullt arbeid ved siden av studiene. Studentene er i midten

⁹ Opplysningene om masterstudiet i reiseliv er hentet fra internettsidene til høgskolen i Finnmark (online). URL: <http://www.hifm.no/studier>

av 30-årene og alle har lang arbeidserfaring. Av motivasjon for å begynne på masterstudiet i reiseliv oppgis ønske om å lære mer, lyst på videre akademiske utdanning, behov for påfyll og mulighet til å utvide egen kompetanse. Men også mangel på relevante ledige jobber virket inn på valget om å fortsette videre studier. De intervjuedes fremtidsplaner varierer fra konkret ønske om å drive med forskning og gjerne gå videre med doktorgrad til å være åpen for ulike typer jobber og anse erfaringene fra arbeidet med masteroppgaven som avgjørende for i hvilken grad en videre akademisk karriere vil være ønskelig.

4.2 Rammekvalitet

Studentene er godt fornøyd med både det sosiale miljøet på skolen som helhet og miljøet på studiet. Det fremheves at ”det nordnorske lynne preger miljøet, alle er imøtekommende”. Fritidstilbudet ved høgskolen er godt utbygd, men masterstudentene oppgir at de ikke har tid til og behov for å engasjere seg i slike aktiviteter. Masterstudentene er godt integrert med det faglige personalet, de spiser lunsj med dem og har fått låne hvert sitt kontor med pc og telefon slik at de til daglig befinner seg fysisk i nærheten av de faglig ansatte. Studentene føler seg godt mottatt og opplever at det er lett å ta kontakt når det er noe de lurer på eller ønsker kommentar på. Studentene mener at mangel på mange medstudenter oppveies av god kontakt med de faglig ansatte.

Høgskolen i Finnmark er lokalisert til Alta¹⁰ og har i underkant av 2000 studenter. Høgskolen holder til i lyse, trivelige lokaler som er moderne utstyrt. Da studentene begynte på masterstudiet, fikk de oppgradert sin status slik at de kan bestille litteratur fra biblioteket over nettet på lik linje med det vitenskapelige personalet. De får raskt den litteraturen de trenger. Det er både en kantine og en kafé på studiestedet. Kantina har det rimeligste tilbudet, men har begrenset utvalg. Kafeen er noe dyrere og har et større utvalg. Kantina brukes ofte til konserter i helgene, noe som innebærer at det er svimerker på bordene og ofte røkluft i lokalet på mandagene. Studentene er selv etablert med egne boliger, men har et inntrykk av at det er relativt dyrt å få seg studenthybel i Alta.

Studentene er godt fornøyd med servicen overfor studentene. Informasjon til studentene er lett tilgjengelig, og både administrativt og faglig personale karakteriseres som imøtekommende og svært behjelpelige. Siste års IT-studenter driver edb-service tjeneste. Det tar få minutter fra en har meldt om problemer til en får hjelp.

4.3 Styringskvalitet

Siden det er så få studenter har instituttet ikke sett det nødvendig å evaluere ved hjelp av et skriftlig spørreskjema. I stedet har studentene vært med på et fellesmøte med lærerne hvor de ga tilbakemelding på hva som kunne bli bedre. Studentene føler seg stort sett hørt når

det gjelder synspunkter på forhold som går på studiet som helhet. Ellers har studentene inntrykk av at systemet ikke jobber så effektivt som det kanskje burde, og at enkelte ting kan ta noe lang tid.

4.4 Programkvalitet

Studentene fremhever at pensum er oppdatert og representerer et bra snitt av hva som diskuteres i reiselivsbransjen internasjonalt. Pensum oppleves som spennende, interessant og inspirerende. Det blir imidlertid satt spørsmålsteget ved om ikke pensum og studiets sammensetning av emner er litt vel akademisk, og at det ville være ønskelig om litt mer oppmerksomhet kunne rettes mot hva en utenom videre akademiske studier kan anvende studiet til. I tilknytning til dette foreslår studentene en vridning mot mer kontakt med reiselivsnæringen og valg av enkelte emner ut fra hva en rent praktisk vil ha brukt for i denne næringen, for eksempel mer markedsføring.

Det vurderes som positivt at tema og begreper går igjen i ulike bolker slik at de blir belyst fra mange synsvinkler. Dette gjør at en ser hvordan fagene/emnene henger sammen og at kompleksiteten i næringa blir gjenspeilet.

Evalueringen foregår på basis av innleverte essays (paper) for alle studieenheter utenom metodekurset hvor det avholdes skoleeksamen. Eksaminering gjennom skriving av paper vurderes positivt. Det fremheves at det de lærer, bedre reflekteres gjennom skriving av paper. Gjennom det prosessarbeidet skrivingen innebærer, får de anledning til å gå i dybden og gi reflekterte og gjennombearbejdede besvarelser. De får også veiledning i tilknytning til paperskrivingen slik at de får mulighet til å justere produktet. I tillegg fremheves det at paperskrivingen gir skrivetrening for senere forskningsarbeid.

Undervisningen i hele studiet er organisert i intensive seminarer, hver på tre dager. Dette gjør det mulig for tilreisende studenter å følge all undervisning som gis. Andre konsekvenser av å ha intensiv undervisning i seminarer og lange perioder uten noen form for undervisning, er at studentene selv i stor grad må strukturere sitt studiearbeid. En positiv effekt er at en får ro til å fordype seg, men det pekes også på at studiearbeidet kanskje hadde blitt jevnere hvis undervisningen hadde blitt mer spredd. Ved intensive seminarer må en i forkant av seminaret forberede seg på store deler av pensum. Hvis undervisning var mer jevnt fordelt kunne en i stedet forberede seg på en liten del til hver forelesning. I tillegg pekes det på at med lange undervisningsdager blir en sliten og derfor har en ikke så mye å bidra med i de siste timene.

---

¹⁰ Avdeling for helsefag ved Høgskolen i Finnmark er lokalisert til Hammerfest.

4.5 Undervisningskvalitet

En stor del av undervisningen går med til at studentene legger frem artikler for hverandre og at læreren kommenterer og konkluderer. Det fremheves som positivt at den som legger frem, lærer sitt stoff godt og får trening i å presentere ting for andre. Derimot synes ikke studentene at de lærer så mye når andre studenter legger frem artikler. Deres erfaring er at det de lærer mest av er at en som behersker faget og har god oversikt foreleser.

Foreleserne er flinke til å eksemplifisere og relatere undervisningen til praktiske erfaringer. Undervisningen er i stor grad dialogpreget og det gis god anledning til å ta opp og diskutere de tema og spørsmål studentene ønsker. På seminarene deltar ikke bare studentene, men også andre faglige ansatte som ønsker å oppdatere og videreutvikle egen kompetanse. Dette innebærer at det alltid har vært flere, enn de tre studentene som tar masterstudiet, som følger kursene; antallet varierer fra ca 5-8. Det at flere følger kursene vurderes som berikende. Det fremheves at gruppen (studenter og andre ansatte som ønsker å delta) er engasjert og at gruppen utgjør en trygg arena hvor alle er aktive og bidrar med innspill. Studentene synes det er positivt at de har hatt mange gjesteforelesere slik at de får lytte til innspill fra fagfolk med ulik bakgrunn og ståsted.

Begge intervjuobjektene er i begynnelsen av sitt arbeid med masteroppgaven. Det de hittil har fått av veiledning vurderes som svært bra. Det fremheves at de får veiledning tidlig i prosessen. ”Fikk god hjelp til å tenke rundt de ideene jeg hadde, vi tenkte høyt i lag og sammen prøvde vi å konkretisere og avgrense problemstillingen slik at oppgaven ikke gaper over for mye”. Alt i alt er studentene svært godt fornøyd med det undervisnings- og veiledningstilbudet som gis.

4.6 Relevans

Studentene karakteriserer det de lærer som relevant hvis en skal gå videre med doktorgrad. Men de påpeker at studiet muligens er vel akademisk rettet og at en noe større grad av tilknytning til reiselivsnæringen hadde vært ønskelig om målet ikke er doktorgrad. Studentene savner fokus på hvordan de kan relatere den teoretiske kunnskapen til reiselivsnæringen, for eksempel gjennom å lære om produktutvikling og å drøfte konsekvenser av turisme på et sted i et stedsutviklingsperspektiv.

4.7 Resultatkvalitet

Studentene synes de har lært mye samtidig som de har nådd en erkjennelse om at det er mye de ikke kan. De har lært hvordan de skal orientere seg for å få mer kunnskap og de har fått innsikt i hvordan forskning foregår. Det fremheves at de har fått løftet blikket og lært å analysere, ”lært seg det analytiske verktøyet”, slik at de kan vurdere forhold fra ulike ståsted og synsvinkler.

Studentene peker også på at deres generelle allmennkunnskap har økt og at de har lært å se med kritisk blikk på statistiske beregninger og debatter i avisene. De synes derfor at studiet har bidratt til at de har større forutsetning for å delta i samfunnsdebatten.

4.8 Samlet vurdering

Studentene er godt fornøyd med kvaliteten på studiet og med eget studievalg. De mener at studiet følger de mål som er satt opp for studiet. Studentene vil absolutt anbefale studiet til andre og fremhever at Høgskolen i Alta er en flott plass å studere på, det er lett å være ny og komme inn i det sosiale miljøet, og lærerne er imøtekommende og interesserte i studentene.

Studiets største utfordring er rekruttering av studenter. Det pekes på at en måldebatt internt om hva en ønsker med studiet, og en avklaring av hva utdanningen sikter mot, vil kunne fremme markedsføring av studiet overfor nye studenter. Det vil også kunne ha positiv effekt i forhold til å markedsføre ferdige kandidater på arbeidsmarkedet.

5 Samfunnsplanlegging ved Høgskulen i Volda

Masterstudiet i samfunnsplanlegging¹¹ sikter mot å gi studenter et dypere teoretisk fundament og en mer kritisk forståing av metoder for utøving av plan- og utviklingsarbeid i samfunn og organisasjoner.

Studiet er sammensatt av fire tvektallsmoduler. To av modulene er obligatoriske og to er valgfrie. De to obligatoriske modulene skal til sammen gi et kjernepensum i samfunnsplanlegging med vekt på lokalt, kommunalt og regionalt plan- og utviklingsarbeid. Hver av tvektallsmodulene kan gjennomføres uavhengig av selve graden. Unntaket er den avsluttende integrasjonsmodulen med masteroppgave. Alle modulene går over to semester, de starter i høstsemesteret og avsluttes i vårsemesteret.

Tabell 4 viser en oversikt over modulene studiet er bygd opp av etter semesterlokalisering ved normert studieprogresjon. For hver modul er det angitt antall vektall modulen gir i parentes (vt).

Tabell 4 Studieplan for Masterstudiet i Samfunnsplanlegging ved Høgskulen i Volda.

	Høst	Vår
1. studieår	Regional planlegging (10 vt) Valgfri modul (10 vt)*	
2. studieår	Valgfri modul (10 vt)* Integrasjonsmodul med masteroppgave i samfunnsplanlegging (10 vt)	

* Aktuelle valgfrie moduler er Offentlig organisering og leiing, Kommunal leiing, Lokal planlegging og Agenda 21 og Kriminalitetsforebygging. Tilbudet av valgfrie moduler vil variere fra år til år.

Studenter med minst fire års studier frå høgskole og universitet får fritak for en av de valgfrie modulene. Tidligere studenter ved Høgskulen i Volda, som har fullført tvektallsenheter som nå er oppgraderte til masternivå, kan få innpasset disse i masterstudiet. Forutsetningen er at studentene får godkjent en hjemmeoppgave basert på et nærmere definert pensum for hver av enhetene som blir søkt innpasset. Når det gjelder tidligere gjennomførte tvektallsenheter fra andre høgskoler og universiteter, kan studentene søke om å få disse innpasset.

¹¹ Opplysningene om masterstudiet i samfunnsplanlegging er hentet fra internettsidene til Høgskulen i Volda (online). URL: <http://www.hivolda.no/studtilb/studinfo.html>

5.1 Inntakskvalitet

Opptaksgrunnlaget er minimum 60 vekttall og krever enten en treårig relevant høyere utdanning innenfor samfunnsplanlegging uten overlapping. Eller annen relevant treårig høyere utdanning uten overlapping og minst to år med relevant praksis fra samfunnsplanlegging. En tredje variant er at en har annen treårig høyere utdanning uten overlapping og minst fire år med relevant praksis fra samfunnsplanlegging.

Ved studiestart høsten 1999 var det 30 registrerte studenter. For integrasjonsmodulen som startet høsten 2000 og som består av masteroppgaven, var det satt krav om minimum karakter på 2.7. 12 studenter begynte høsten 2000 på integrasjonsmodulen. Alle intervjuobjektene var i gang med studier på integrasjonsmodulen. Av intervjuobjektene er det tilreisende og studenter som bor i nærområdet og som daglig er til stede ved studiestedet. Noen har full jobb ved siden av studiet, mens andre er heltidsstudenter. Det er relativ stor spredning i studentenes alder, arbeidserfaring og tidligere utdanning. Eksempler på tidligere utdanning er samfunnsvitenskapelige grunnstudier, høgskolekandidat i samfunnsplanlegging med diverse tilleggsfag, landbruksutdanning og utdanning som barneverns-pedagog. Arbeidserfaring varierer fra ingen til lang erfaring fra planleggingsarbeid på kommune, fylkes og statlig nivå.

Av motivasjon for å begynne på masterstudiet oppgis ønske om å få en høyere grad, ønske om å forske og senere gå videre med doktorgradsstudier. Enkelte vektla særlig lysten på lære mer, fordype seg i det en har lyst til, utvide horisonten, få andre perspektiver på tidligere arbeidsfelt og å få et analyseredskap. Mulighet for å øke sin formelle faglige kompetanse slik at en kan kvalifisere seg til nye jobber, var en viktig faktor for enkelte. Lokalitet fremheves også av en del studenter som av betydning for at dette studiet ble valgt. I tillegg til ønsker om doktorgradsstudier og arbeid innenfor forskning nevnes ønske om jobb innenfor administrativ forvaltning i statlig virksomhet og ønsker om forandring, et mer spennende liv og å prøve noe annet før en er pensjonist.

5.2 Rammekvalitet

Studiestedet har et godt utbygd fritidstilbud, men masterstudentene har i liten grad deltatt på de aktivitetene som tilbys. Mange av masterstudentene er godt voksne og en stor andel er bare i Volda på ukessamlingene. Studiemiljøet blant masterstudentene karakteriseres som bra, det er en god tone studentene i mellom og alle deltar i diskusjoner. Høsten 2000 har fire av studentene ukentlig kontakt hvor de gir hverandre tips om litteratur og tilbakemeldinger på utkast til masteroppgaven. Dette fremheves som fruktbart. På grunn av studentenes forskjellige bakgrunn kan de berike hverandre med forskjellige innfallsvinkler og perspektiver til hverandres oppgaver.

Høgskolen har i overkant av 2000 studenter og holder til i lokaler som karakteriseres som greie, romslige og godt utstyrt. Men luftkvaliteten bærer preg av at lokalene er noe gamle. Tidligere var det et problem at de ofte skiftet rom. Høsten 2000 ble dette endret, og masterstudentene er på ett rom hele tiden. Biblioteket karakteriseres som bra. Det har bra med tilgrensende litteratur og mange aktuelle tidsskrifter. Det ble holdt orientering i litteratursøk ved begynnelsen av studiet. De fire studentene som er fast på studiestedet, har fått kontor. De tilreisende studentene får tilbud om å låne kontor når de er i Volda. Kantina omtales som bra, de har varierte middager til 50-60 kroner. Ingen av studentene bor i studenthybler. De har imidlertid inntrykk av at det er leietakers marked, prisene har gått ned på det private markedet, og studentskipnaden har et bra utvalg av rimelige hybler.

Informasjonen til studentene ble betegnet som god. Ved begynnelsen av studieåret får nye studenter utdelt en konvolutt med informasjon om hvor ulike funksjoner som for eksempel postkontor, skolebygg osv ligger. I starten på studiet ble den fysiske oppslagstavla på studiestedet brukt til å informere studentene. Dette innebar at de tilreisende studentene ikke fikk med seg alt som ble gitt av informasjon. Dette er nå endret, og all informasjon sendes studentene på e-post. Studentene har fått en plan over hele studiet slik at de vet hva de skal ha, hva det forventes at en skal ha forberedt, og hva de skal lese av litteratur til hver av samlingene. Servicen fra det administrative personalet er bra. Når en tar kontakt med studieadministrasjonen, får en den hjelpen en trenger, og det er ansatt en dataansvarlig som tar seg av problemer i tilknytning til studentenes datamaskiner.

5.3 Styringskvalitet

Studentene oppgir at studiekvalitet er satt sentralt på høgskolens dagsorden. Det er et studiekvalitetsutvalg ved hvert institutt og et overordnet utvalg på høgskolen sentralt. Utvalgene består av fagpersonalet fra praksisfeltet og studenter. Utvalgene foretar kontinuerlig vurdering underveis av blant annet forelesninger, studiemiljøet og ressurser til rådighet. Studentene fremhever at instituttet preges av en problemløsende kultur hvor forhold, som det blir gitt tilbakemelding på at bør endres, raskt blir tatt tak i og forandret hvis mulig. Sommeren 2000 ble det sendt ut et omfattende spørreskjema til alle masterstudentene. Spørreskjemaet hadde spørsmål både om studiested, studiet som helhet og de enkelt modulene studentene hadde vært gjennom. Studentene har også gitt muntlige tilbakemeldinger direkte til faglærerne om forhold som burde vurderes endret. Studentene har inntrykk av at deres kritikk er tatt til følge og at endringer har skjedd både når det gjelder pensum og i tilknytning til informasjonstiltak.

5.4 Programkvalitet

Pensumlitteraturen karakteriseres stort sett som oppdatert, spennende og relevant i forhold til fagområdet. I tillegg oppgis det at pensum ikke fordyper seg i detaljer, men gir de store perspektivene. Det første året bar allikevel deler av pensum noe preg av at studiet var nytt

og at en del kunne vært mer oppdatert. Det gjaldt særlig en pensumbok som ble oppfattet som tung og irrelevant. Dette oppgis å være endret på for neste kull. Ellers fremheves det som positivt at de ansvarlige for pensum følger med på nyttinger og enten erstatter litteratur på pensum med nye bøker eller anbefaler det som tilleggslitteratur.

Evaluering av studentene foregår i tre av modulene ved 8-timers skriftlig eksamen. I integrasjonsmodulen er det i tillegg til masteroppgaven en muntlig eksaminering i metodepensum. Studentene varierer i sitt syn på skriftlig eksamen. Enkelte synes det er greit som det er, mens andre peker på at hjemmeeksamen vil være mer hensiktsmessig, fordi det ligner mer på en reell arbeidssituasjon. En vil da ha større mulighet til å vise hvordan en ville løse arbeidsoppgaver i praksis.

5.5 Undervisningskvalitet

Undervisningen i hver av modulene er konsentrert i 5-6 ukessamlinger hvert år. Dette gjør at det er mulig å være deltids- og fjernstudent og tilpasse studiet til den enkeltes jobbsituasjon. Det meste av undervisningstilbudet er forelesninger, men det er også gruppearbeid og en del presentasjon i plenum av studentene selv. De har også hatt besøk av gjesteforelesere og vært på ekskursions til ulike virksomheter og bedrifter.

Det fremheves at det er høyt nivå på undervisningen. Foreleserne omtales som dyktige til å tilrettelegge undervisningen og til å ta opp og belyse de delene av pensum som oppleves som særlig vanskelige. For eksempel er mye av litteraturen på engelsk, og foreleserne roses for å være flinke til å forklare engelske faguttrykk og sette teoriene inn i en norsk setting. Forelesningene er dialogpregede og foreleserne ”elsker aktive og interesserte studenter som spør og vil vite mer om et tema”. Undervisningen er både teoretisk og praktisk rettet og studentene synes foreleserne er flinke til å knytte teoriene an til studentenes ulike erfaringer.

Studentene hjelpes til å strukturere arbeidet med masteroppgaven ved at det settes krav om progresjon til de ulike samlingene. Studentene presenterer sitt arbeid og får kommentarer av medstudenter og faglig personale. Det ble fremhevet at de fikk god veiledning i forbindelse med valg og avgrensning av problemstilling. En fremhevet at en ”får hjelp til å vurdere hva en kan skrive om i forhold til hva som lar seg gjennomføre”, en annen pekte på at ”en får motstand og gode råd”. Veilederne omtales videre som svært tilgjengelige og raske til å gi respons.

5.6 Relevans

De studentene som er i jobb opplever studiet som relevant, aktuelt og anvendbart i forhold til eget arbeid. Fagene og de temaene som studiet omfatter karakteriseres også som relevante i forhold til det som diskuteres i aviser og fagtidsskrifter på feltet.

5.7 Resultatkvalitet

Studentene synes at de hittil har hatt et bra faglige utbyttet av studiet. De fremhever at de har fått et utvidet forståelsesgrunnlag og et analyse- og begrepsapparat, som gjør dem i stand til å analysere og beskrive situasjoner på en annen måte en før. Studiet har gitt ”nye og utvidede perspektiver”, ”et samfunnskritisk blikk” og ”bidratt til mer analytisk tenkning”. Studenter med arbeidserfaring synes studiet er aktuelt i forhold til deres praksis og forteller at de ser nye sammenhenger og forhold ut fra andre vinkler. En student uten arbeidserfaring fremhever at det er særlig nyttig å få relatert teorien til praksis gjennom de ulike arbeidserfaringene andre studenter har.

5.8 Samlet vurdering

I sin samlede vurdering av studiet er studentene godt fornøyd. De synes studiet er spennende og fremhever at det faglige personalet gjør en god jobb. Studentenes forventninger er innfridd, studietilbud samsvarer med mål for studiet og alle vil anbefale andre studiet, spesielt de som er samfunnsinteressert. Studentene fremhever at instituttet preges av en problemløsende kultur hvor forhold som det blir gitt tilbakemelding om at bør endres raskt blir tatt tak i og forandret hvis mulig.

6 IT og informasjonssystemer ved Høgskolen i Agder

Masterstudiet i IT og informasjonssystemer¹² har som mål å utdanne kandidater med god forståelse for vekselvirkningen mellom IT og organisasjon, som skal kunne lede utviklingsprosjekter og endringsprosesser i privat og offentlig virksomhet. Høgskolen vil utdanne kandidater med en helhetsforståelse av hvilken rolle IT kan spille i organisasjoner for å oppnå strategiske mål og å øke konkurransekraften. Kandidatene skal oppnå en forståelse og få et overblikk som vil gjøre dem til verdifulle konsulenter og ledere.

Studiet er bygd opp av både obligatoriske og valgfrie emner på 2,5 og 5 vekttall. Det første året består av to obligatoriske 5-vektallsemner og ett 2,5 vekttallsemne, samt tre 2,5 vekttalls valgemner. Det andre studieåret består av to obligatoriske 5-vektallsemner. I siste semester skal studentene skrive en masteroppgave på 10 vekttall. Tabell 5 viser en oversikt over emnene studiet er bygd opp av etter semesterlokalisering ved normert studieprogresjon. For hvert emne er det angitt antall vekttall emnet gir i parentes (vt).

Tabell 5 Studieplan for Masterstudiet i IT og informasjonssystemer ved Høgskolen i Agder.

	Høst	Vår
1. studieår	Systemutviklingsprosesser og –metoder (5 vt) Valgkurs (2,5 vt) Valgkurs (2,5 vt)	IT og forretningsutvikling (5 vt) Forskningsmetoder innen informasjonssystemer (2,5 vt) Valgkurs (2,5 vt)
2. studieår	IT og ledelse (5 vt) Datastøttet samarbeid (5 vt)	Masteroppgave i informasjonssystemer (10 vt)

6.1 Inntakskvalitet

En forutsetning for opptak er tre års høyere utdanning (60 vekttall) hvorav minst 30 vekttall er i IT. Opptak kan skje fra det toårige studiet i IT og informasjonssystemer ved Høgskolen i Agder med ett år i tillegg, eller på bakgrunn av annen datafaglig utdanning ved andre høgskoler og universiteter. For søkere med særlig relevant praksis kan kravet til formell utdanning i IT/IS reduseres til 20 vekttall.

¹² Opplysningene om masterstudiet i IT og informasjonssystemer er hentet fra internettsidene til høgskolen i Agder (online). URL: <http://www.hia.no/studier/oksamf/itinfosys-master.htm>

Ved studiestart høsten 1999 var det 20 registrerte studenter, hvorav 1 ble ferdig med masterstudiet sommeren 2000. Høsten 2000 var det 17 registrerte studenter på første kull, noe som tyder på at 2 har sluttet. Det er stor spredning i alder, den yngste er i midt i 20-årene og de eldste er rundt 50 år. Det er også relativ stor spredning i utdanningsbakgrunn og type arbeidserfaring. Alle informantene har en del av sine grunnstudier innen informasjonsteknologiske fag, men i tillegg har flere annen type utdannings- og yrkesbakgrunn. Blant studentene er det også enkelte med lang erfaring fra arbeid med undervisning i IT, edb-drift, konsulentvirksomhet innen IT og stilling som IT-sjef i en kommune. Det er svært få studenter som har masterstudiet som hovedbeskjeftigelse, de aller fleste har enten full jobb ved siden av eller noe redusert stilling eventuelt permisjon for å følge forelesninger. De fleste med full jobb følger normert studieprogresjon.

Av motivasjon for å begynne på masterstudiet i IT og informasjonssystemer nevnes ønske om formell kompetanse, tid til fordypning og videreutvikling av IT-kunnskapene. Både ønske om mer utfordringer på det rent personlig plan, ønske om utvidelse av egen IT-kompetanse ut fra behov i nåværende arbeid og avansementmuligheter ble fremhevet. Enkelte fremhevet også at master tittelen trakk. Det var få med konkrete planer for fremtidig jobb, men det ble av flere pekt på at de regnet med at det ikke skulle by på altfor store problemer å få en relevant jobb, dessuten er det mange som allerede er i relevant arbeid i forhold til IT-studiet.

6.2 Rammekvalitet

Studentene oppgir at det finnes mange ulike fritidstilbud for studenter på høgskolen, men at de ikke er interessert i eller har tid til slike aktiviteter ved siden av jobb og studier. Studentene hevder at det sosiale miljøet i klassen er bra, de har en god tone seg i mellom. Det fremheves at enkelte har relevant bakgrunnskunnskap og har mye å bidra med som de andre studentene kan lære av. Studentene er lite interessert i å omgås utenom studietiden.

Høgskolen er relativt stor med om lag 6500 studenter. Studentene synes høgskolens lokaler varierer i kvalitet, men fra neste høst skal all undervisning i dette studiet lokaliseres til høgskolens lokaler på Gimlemoen som er under utbygging. Det studentene har å anmerke på undervisningslokalene, dreier seg om små trange rom, dårlig luftkvalitet og mangel på teknisk utstyr; særlig etterlyses powerpoint-fremviser. Mastestudentene er tildelt en egen kombinert lesesal og pc-lab. Det fremheves at det er fint å ha et sted de kan treffes, men etter at neste kull begynte, har det blitt trangt om plassene. Mange av studentene bruker aldri dette rommet, men arbeider med studiet på arbeidsplassen eller har kontor hjemme. Biblioteket får blandet omtale. Det fremheves at de gir studentene god hjelp og skaffer det de trenger, men at utvalget av litteratur er dårlig og at de ønsker et kurs i litteratursøk og hvordan biblioteket fungerer. Enkelte av studentene som er i full jobb ønsker at bibliotekets åpningstider kunne utvides, særlig om morgenen, men også til søndager. Kantinetilbudet er bra, god mat, hyggelig personale, greie priser og trivelige lokaler. Når

det gjelder boforhold er det i følge studentene mulig å få seg en rimelig leilighet i sentrum av Kristiansand.

Studieinformasjon til studenter er bra både ved direkte kontakt og via internettsider. Ved eventuelle endringer i tilknytning til undervisning gis studentene beskjed via e-post. Studentene peker imidlertid på enkelte mangler ved praktisk informasjon.

6.3 Styringskvalitet

Det er foretatt en skriftlig spørreskjemaevaluering blant studentene. I tillegg til at studiet evalueres muntlig underveis gjennom en evalueringsgruppe hvor også studentene er representert. Studentene føler at studieleder er opptatt av hva studentene mener og at det er en åpen dialog mellom studenter og fagpersonalet. Studentene gir uttrykk for at de blir hørt, og at det har skjedd endringer på bakgrunn av kritikk de har kommet med. Enkelte studenter påpeker at samarbeidet mellom lærerne kunne bli bedre. I undervisningen er det en del overlappinger mellom ulike emner og for studentene virker det som om enkelte lærere ikke vet hva de andre underviser i. I enkelte tilfeller synes studentene at de får greie på hva som skal gjennomgås i undervisningen for sent slik at de ikke alltid rekker å forberede seg så godt som de skulle ønske. Dette gjelder særlig når det skjer endringer på undervisningsplanen. Det pekes derfor på at det må gis melding om endringer lengre tid i forkant og at planleggingen kunne vært bedre.

6.4 Programkvalitet

Studentene synes mesteparten av pensum reflekterer både studentenes forventningene og de mål som er satt opp for studiet. De har inntrykk av at de problemstillinger og det fagstoffet som pensum tar opp er relevant. Studentene omtaler pensum som ”rimelig oppdatert”, det gir et bredt bilde av fagfeltet og overordnet kunnskap hvor en fokuserer på bedriftene/institusjonene som helhet. En av studentene påpeker imidlertid at siden det i så stor grad vektlegges at en IT-sjef bør ha god oversikt over hele bedriften, og siden det så ofte er økonomi det handler om når en skal innføre IT og nye informasjonssystemer i en bedrift, burde studiet vektlegge innføring i økonomi i større grad enn det gjør. Store deler av pensum tar for seg typisk amerikanske forhold og studentene synes at det kunne vært valgt mer europeisk litteratur.

Utviklingen på fagfeltet går svært fort og det som finnes av lærebøker blir raskt utdatert. Av den grunn opplever studentene det som positivt at de har få lærebøker og i stedet har mange ferske artikler på pensum. Men de bruker svært mye tid på å få tak i og kopiere artiklene. Studentene har derfor et sterkt ønske om at det kan bli mulig å kjøpe enten ferdig kopierte artikler eller kopisamlinger. Dette var mulig i ett fag første studieår, noe studentene var godt fornøyd med.

Evalueringen av studentene består av både innlevering av oppgaver/prosjektarbeid og skriftlig individuelle eksamener. Eksamensformene som benyttes varierer fra kurs til kurs. I enkelte emner er oppgaven en del av eksamineringen og en får tellende karakter på oppgaven, i andre emner er den obligatorisk, men utgjør ikke en del av karakteren i faget. Studentene synes kombinasjonen med både prosjektoppgaver og skriftlig eksamen er bra. De fremhever at de lærer mye av prosjektoppgavene og at de synes det er positivt at de får mulighet til å jobbe i grupper. En del understreker at de er vant til å jobbe med prosjekter fra tidligere, og det fremheves at det er en viktig erfaring å ta med seg til arbeidslivet, særlig for de uten arbeidserfaring. Studentene synes imidlertid at de i enkelte fag har relativt mange små prosjektoppgaver samtidig og fremhever at det ville være ønskelig med færre og større oppgaver i stedet for mange små, som gjerne kunne gå på tvers av ulike emner.

Studentene synes at studiet er omfattende og at de har stor arbeidsbelastning. De synes at pensum er stort og at prosjektoppgavene er tidkrevende. Studentene har gitt tilbakemelding om dette, men opplever ikke at de har nådd frem. I hvilken grad dette studiet har en større arbeidsbelastning enn andre tilsvarende studier, er vanskelig å svare på innenfor rammen av dette prosjektet. Det hører med til bildet at mange av studentene har tilnærmet full jobb ved siden av at de hittil har klart å følge normert progresjon.

6.5 Undervisningskvalitet

All undervisning er konsentrert om 2 dager per uke og består av både forelesninger og gruppeøvinger. Studentene er fornøyd med dette og de påpeker at det gjør det lettere å være deltidsstudent. Studentene synes at de aller fleste lærerne er dyktige. I undervisningen legges det vekt på toveiskommunikasjon og en student peker på at ”det er studentene som er den begrensende faktoren for hvor god dialogen faktisk blir”. Noen av foreleserne vektlegger kommunikasjon i smågrupper rundt oppgaver og problemstillinger for så at studentene skal presentere dette for resten av klassen. Imidlertid blir dette i følge noen av intervjuobjektene motarbeidet av en del studenter fordi det er svært arbeidskrevende.

Lærerne etterspør studentenes arbeidserfaringer og er flinke til å knytte teorien til praktisk arbeid. En student med svært relevant arbeidserfaring peker på det positive ved at en i studiet får gjennomdiskutert problemstillinger som en møter i jobben. Slik får en bearbeidet disse problemene dypere gjennom diskusjon med andre studenter og faglærere ved at de trekkes frem som case i studiet. Ved å gi de andre studentene praktiske eksempler på teorien får en reflektert over egen praksis gjennom innspill og synspunkter fra de andre. Andre studenter omtaler det som lærerikt og interessant å lytte til andre studenters arbeidserfaring fra feltet.

De intervjuede masterstudentene pekte for øvrig på en spesiell erfaring knyttet til å samarbeide med utvekslingsstudenter fra andre land i gruppearbeidet. Ulik uttale av engelske ord og lignende kunne hemme forståelsen og dermed gruppearbeidet.

Ingen av studentene har fått tildelt veileder, men de hadde da intervjuene ble foretatt (oktober 2000), nettopp blitt ferdige med et masteroppgaveseminar som omfattet 5 samlinger. På slutten av seminaret måtte alle studentene presentere et forslag til problemstilling og hvordan denne kan angripes. Dette ble deretter diskutert og studentene oppga at de fikk god respons og konstruktiv tilbakemelding på hva som burde endres. Studentene mente seminaret ga ”oppbakking til å komme i gang med masteroppgaven”. Men enkelte syntes det var unødvendig mye metode på dette seminaret og henviste til at de hadde hatt mye av teorien fra før på et metodekurs tidligere i studiet.

6.6 Relevans

Studentene har inntrykk av at den kompetansen studiet gir etterspørres. Studentene tror studiets innhold er særlig relevant i forhold til å få lederjobb. De synes innholdet i studiet er oppdatert, men understreker at deler av pensum kan være utdatert før de er ferdig utdannet på grunn av at fagområdet er i rask utvikling.

6.7 Resultatkvalitet

Studentene mener de har hatt et godt faglig utbytte av studiet og synes de har lært mye. Det fremheves at de har lært å se de store linjene og fått kunnskap om hvor de senere kan hente den informasjonen de trenger for å gripe an nye utfordringer. Det ble pekt på at studiet har bidratt til å gjøre studentene mer reflekterte og at de har fått et godt grunnlag for å analysere organisasjoner/institusjoner. Det ble også fremhevet at studiet har gitt studentene trening i å presentere stoff for forsamlinger, noe som vurderes som positivt.

6.8 Samlet vurdering

I sin samlede vurdering av studiet er studentene svært godt fornøyd med kvaliteten på det aller meste, de ville valgt det om igjen og vil anbefale andre dette studiet. Det fremheves at studiet har vært ”matnyttig, inspirerende, utfordrende, relevant og har gitt en god plattform”. At studiet er mer direkte rettet mot arbeidsmarkedet enn et hovedfag er, fremheves som positivt.

7 Offentlig administrasjon ved Høgskolen i Agder

Masterstudiet i offentlig administrasjon¹³ har en samfunnsvitenskapelig profil. Hensikten med studiet er å gi studenter innsikt i strukturer og endringsprosesser i organisasjoner, samfunnsliv og i det politiske liv. Videre skal studiet formidle kunnskaper og ferdigheter knyttet til å planlegge, administrere og gjennomføre tiltak. I studiet inngår også fordypning i samfunnsvitenskapelig metode og i ulike valgområder. Studiet sikter primært mot å utdanne lederkandidater til offentlig sektor. Men også i næringsliv, interesseorganisasjoner og frivillig sektor vil det være aktuelle yrkesmuligheter. Det sikter både mot studenter som ønsker å fortsette sitt studieløp direkte etter en grunnutdanning, og andre som har vært yrkesaktive en stund og som ønsker å styrke sin formelle og reelle kompetanse.

Studiet er bygd opp av både obligatoriske og valgfrie emner på fem vekttall og en masteroppgave på 10 vekttall. Det første året består av fire obligatoriske emner. Det andre året består av to valgfrie emner samt utarbeiding av masteroppgaven. Tabell 6 viser en oversikt over emnene studiet er bygd opp av etter semesterlokalisering ved normert studieprogresjon. For hvert emne er det angitt antall vekttall emnet gir i parentes (vt).

Tabell 6 Studieplan for Masterstudiet i Offentlig administrasjon ved Høgskolen i Agder.

	Høst	Vår
1. studieår	Politiske styringssystemer (5 vt) Omstilling i offentlig sektor (5 vt)	Demografi og sosial endring (5 vt) Metode og forskningsdesign (5 vt)
2. studieår	Valgkurs (5 vt) Valgkurs (5 vt)	Masteroppgave offentlig administrasjon (10 vt)

7.1 Inntakskvalitet

En forutsetning for opptak er grunnutdanning på 60 vekttall, for eksempel toårig offentlig administrasjon og minst ett år med relevante tilleggsstudier, annen treårige utdanning på høgskolenivå med minimum 30 vekttall i samfunnsvitenskapelige fag hvorav minst 2 vekttall må være samfunnsvitenskapelig metode, eller relevant cand.mag.-utdanning i samfunnsvitenskapelige fag.

Ved studiestart høsten 1999 var det registrert 27 studenter, hvorav 1 ble ferdig sommeren 2000 og 2 har trukket seg. Studiet har en overvekt av kvinnelige studenter. Studentmassen

¹³ Opplysningene om masterstudiet i offentlig administrasjon er hentet fra nettsidene til høgskolen i Agder (online). URL: <http://www.hia.no/studier/oksamf/ofadm-master.htm>

består både av regulære heltidsstudenter hvorav de fleste har liten eller ingen arbeids-erfaring, og deltidsstudenter med opp til fulltids inntektsgivende arbeid ved siden av studiet, og hvorav en del også har normert studieprogresjon. Det er også en viss spredning i studentenes alder, utdanningsbakgrunn og type arbeidserfaring.

Av motivasjon for å starte med masterstudiet ble ønske om å lære mer fremhevet. Men også kompetansebygging, ønske om å øke karrieremulighetene, gjøre seg attraktiv og stå sterkere på arbeidsmarkedet ble fremhevet av intervjuobjektene. Av fremtidsplaner ble jobb innen personaladministrasjon fremhevet. Ellers stilte studentene seg stort sett åpne i forhold til fremtidig arbeid.

7.2 Rammekvalitet

Studentene oppgir at det er et godt utbygd fritidstilbud ved høgskolen, men at de i liten grad er interessert i disse aktivitetene. Miljøet i klassen karakteriseres som godt, de er sammensveiset, har en god tone seg i mellom og arrangerer av og til sosiale sammenkomster utenom studietida hvor også ansatte ved instituttet deltar. Også deltidsstudenter er godt inkludert i det sosiale miljøet. Det fremheves som spesielt positivt i forhold til studiemiljøet at de hadde en studietur til Brussel i annet semester, ”det virket samlende på klassen”. Det pekes på at kanskje denne turen burde legges til første semester slik at sammensveisingen kan komme tidligere. Studentene synes at spredning i alder og erfaringsbakgrunn virker berikende på diskusjonene i klassen. De uten arbeidserfaring synes de lærer mye av dem som har. Det oppleves lett å ta ordet i klassen og alle er trygge på hverandre.

Høgskolen er relativt stor med om lag 6500 studenter. Høgskolens lokaler varierer noe i kvalitet, men til neste studieår flyttes all undervisning opp til nye lokaler på Gimlemoen. Studentene er fornøyd med de lokalene de er tildelt og fremhever det som positivt at all undervisning er samlet på et sted. Masterstudentene har en egen kombinert lesesal og pc-lab. En del ønsker lengre åpningstider på biblioteket, særlig at det kan åpne tidligere om morgenen. De som har benyttet seg av biblioteket synes de ansatte er hjelpelige med å søke og skaffe den litteraturen studentene trenger. Kantina omtales som hyggelig og maten der som bra og forholdsvis rimelig. Når det gjelder studentboliger, er det i følge studentene lett å få seg en rimelig leilighet på det private markedet.

Studentene er godt fornøyd med den studieveiledningen som gis og nevner særlig at den bidrar til å gi gode svar/løsninger ut fra den enkeltes behov. Studentene er fornøyd med informasjon om studiet, for eksempel pensumlister og eventuelle endringer i undervisningen, som sendes hjem til studentene.

7.3 Styringskvalitet

Det er foretatt en skriftlig spørreskjemaevaluering blant studentene i tillegg til at studiet jevnlig evalueres muntlig gjennom en evalueringsgruppe hvor 2 representanter for studentene sitter. Studentene føler at ledelsen er lydhøre for deres utspill. Men det fremheves samtidig at det som det i første rekke gripes fatt i er små konkrete ting og forhold som det er lette å gjøre noe med. Mens det ikke har skjedd noe etter at de kom med klager på et kurs de mener holdt et alt for lavt faglig nivå. Det fremmes også ønske om at alle kurs, forelesninger, pensum og eksamen kunne kvalitetssikres før de ble prøvd ut, ved at mer enn bare en faglærer godkjenner innhold og omfang av pensum i tillegg til utforming av eksamen. Av særlig positive evalueringserfaringer trekkes det frem at en del forhold studentene har tatt opp er blitt endret slik at det også har kommet det første kullet til gode og ikke bare det neste. Eksempel på dette er at omfanget av pensum i et kurs var for stort. Da det var vanskelig å kutte pensum langt ut i semesteret ble utformingen av eksamen endret fra en oppgave til flere valgfrie. For kullet etter er pensum redusert og eksamensoppgaven er ikke valgfri. I et annet kurs, som også hadde et for omfattende pensum, ble dette redusert før semesterstart.

Når det gjelder evalueringer av hvert enkelt kurs, deles det ut spørreskjema på slutten av siste forelesning. Studentene ønsker å få bedre tid på de skriftlige evalueringene, gjerne ved å få ta med spørreskjema hjem og returnere det senere. Det ble også ytret ønske om at evalueringene kunne vente til etter eksamen fordi noen var redd for at studentenes svar kunne påvirke lærerens vurdering av studentene.

7.4 Programkvalitet

Studentene er stort sett godt fornøyd med pensumlitteraturen i de fleste fag med noen unntak. I et kurs i tredje semester klager studentene på at litteraturen ikke er oppdatert og at mye av stoffet er for elementert. Studentene har også klagd på omfang av pensum i hvert fag. I utgangspunktet var pensum 1000 sider på 5 vektall, dette er redusert til 750 sider. I enkelte fag gis det tilbakemelding om at pensumlitteraturen kom sent til bokhandelen. I et fag var alt pensum på engelsk og studentene ble delt inn i grupper og fikk i oppgave å oversette og lage sammendrag av pensum. Studentene synes dette tok unødvendig mye tid. En student foreslår at en i stedet kunne få oppgaver, som når de var løst kunne fungere som sammendrag, som tok opp det vesentligste av pensum.

Eksamensformene varierer noe fra kurs til kurs. I alle fag er det en skriftlig eksamen i tillegg til en oppgave som skal leveres inn og som de i noen kurs får tellende karakter på, i andre kurs fungerer oppgaven som en inngangsbillett til å få gå opp til eksamen. Studentene synes de lærer mye av å skrive oppgaver og at det gir anledning til refleksjon og ikke bare reproduksjon. Imidlertid pekes det på at oppgaveskriving medfører en del merarbeid i de aktuelle fagene fordi de leser like mye til eksamener som teller 2,5 vektall som de som

teller 5 vekttall (pensum er like stort til begge eksamenene). Oppgavene var individuelle første studieår, men fra høsten 2000 er det åpnet for at de også kan skrive gruppeoppgaver.

7.5 Undervisningskvalitet

Undervisningen består av forelesninger, gruppearbeid og semesteroppgaver med tilbakemelding. All undervisning er lagt til i 2 dager per uke. Studentene er fornøyd med dette og fremhever at det også gjør det lettere for de som har arbeid ved siden av studiene.

Studentene synes kvaliteten på undervisningen stort sett er bra i de aller fleste fag. De fleste lærerne er oppdaterte og entusiastiske i forhold til faget sitt. Lærerne er stort sett flinke til å engasjere studentene, er åpne for innspill og svarer på spørsmål underveis. Mange lærere er flinke til å relatere teorien til praksis, dra nytte av studentenes erfaringer og til å dra i gang diskusjoner. Men i et kurs i høst synes studentene at innholdet i undervisningen er svært dårlig, innholdet i kurset er for elementært og i liten grad oppdatert.

Mange av foreleserne har forskningsprosjekter som studentene kan knytte sin masteroppgave til. Av de intervjuede har tre valgt å knytte seg til slike prosjekter, og de er fornøyd med denne muligheten. En av studentene som er kommet forholdsvis langt i sin skriveprosess er godt fornøyd med sin veileder. Vedkommende hadde samtaler med veileder allerede i første semester om oppgaven og fikk tips om aktuell litteratur. De studentene som deltar på dette prosjektet, får bruke et datamaterialet fra et spørreskjema veilederen har sendt ut mot å legge dataene inn i SPSS. Studenten understreker det positive ved å ha andre studenter som skriver oppgaver med tilgrensende tema, ”en får da noen andre en kan diskutere med som også holder på med samme materiale og et lignende tema som en selv”.

I forbindelse med metodefaget som gikk andre semester, skulle studentene skrive en oppgave som var relatert til deres masteroppgave. Noen studenter understreket at det var bra å kunne få knytte metoden til noe de praktisk hadde brukt for. De fremhevet at det var positivt å få bruke metodekurset til å skrive et notat hvor de redegjorde for metodiske aspekter, som berørte egen masteroppgave. Det vil være med på å lette arbeidet med metodekapittelet. Andre studenter klagde på at metodekurset kom altfor tidlig og at de ikke var kommet langt nok i prosessen med å utforme skisse over hva de ville skrive om. For å møte studentenes ulike behov og ønsker ble kravet til oppgaven individualisert etter hvor langt de var kommet i prosessen. En anbefaling for deltidsstudenter som ikke følger normert studieprogresjon vil være å vente med dette faget til de har avklart hva de skal skrive oppgave om.

7.6 Relevans

Studentene tror de får bruk for mye av det de lærer, men at det også vil avhenge av hvilke jobber de går ut i. Det fremheves at de ikke nødvendigvis får direkte bruk for alt de lærer, men at det kan fungere som en plattform og grunnmur for videre opplæring i arbeidslivet og at det kan fungere som en beredskap i forhold til å takle nye arbeidsutfordringer.

7.7 Resultatkvalitet

Studentene synes de har lært mye og fremhever særlig at de har fått et utvidet perspektiv og en ny måte å observere ulike samfunnsforhold og spørsmål på, for eksempel har de blitt mer kritiske til avisoppslag. Studentene fremhever at de har fått økt sin allmennkunnskap og forståelse av hvordan ting fungerer når det gjelder samfunnet generelt, men også offentlig administrasjon og maktstrukturer i samfunnet.

7.8 Samlet vurdering

I sin samlede vurdering av studiet er studentene svært godt fornøyd med kvaliteten på det aller meste, men med enkelte unntak. En viss følelse av å være prøvekaniner har heller ikke vært til å komme utenom. Studentene synes studiet oppfyller deres forventninger, synes de har lært mye og er godt fornøyd med at de valgte studiet. Studentene vil anbefale studiet videre til andre.

8 Avsluttende kommentar

8.1 Noen hovedinntrykk

Intervjuene med masterstudenter viste at de stort sett var godt fornøyd med sitt studie-tilbud. Studentene hadde også enkelte forslag til hvordan studiekvaliteten kunne bli bedre. En del inntrykk vil på godt og vondt være farget av at de studiene som her evalueres er del av en forsøksvirksomhet. På den ene siden vil studier i startfasen naturlig nok møte på en del begynnerproblemer. På den annen side er det sannsynlig at studentene vil oppleve at fagpersonalet er lydhøre overfor studentene og er villige til å endre på studiet. Det vil også være en viss usikkerhet knyttet til om beskrivelser av kvaliteter ved masterstudiene faktisk skyldes de institusjonelle programmene eller om de skyldes særtrekk ved høyskolene som institusjon.

Når det gjelder studentenes studiemiljø kan sårbarheten til små studiemiljø være et problem. Men dette er ikke bare avhengig av antall registrerte studenter ved studiet. Sårbarheten er avhengig av hvor mange studenter som deltar i det daglige studiemiljøet på studiet og av integrasjon av studenter i det øvrige studiemiljø på høyskolen. I forhold til progresjon og gjennomstrømming vil grad av integrasjon av masteroppgaven i studiet spille en vesentlig rolle. Med integrasjon i resten av studiet tenkes det på i hvilken grad oppgaven knyttes til teori og metodeundervisning, og når i studiet det stimuleres til at studentene skal begynne med masteroppgaven.

Intervjuer med studenter gir et innblikk i hvordan studentene vurderer kvaliteten på studiet, men kan langt fra gi noen uttømmende beskrivelse av studiekvaliteten og bør suppleres med andre typer undersøkelser. Nedenfor vil enkelte forhold studentene har tatt opp som er sentrale for studiekvaliteten kommenteres. Det vil også bli gitt forslag til videre undersøkelser og problemstillinger som bør tas opp for å få belyst studiekvaliteten ved det enkelte studium ytterligere.

8.2 Studentenes bakgrunn

Studentenes tidligere utdanning og arbeidserfaring er sentralt for inntakskvaliteten. I de studiene som her er undersøkt finnes det både studenter med og uten arbeidserfaring og heltids- og deltidsstudenter. Mange av studentene synes arbeidsbelastningen i sine studier er vel stor. Imidlertid skal høyere utdanning på masternivå være krevende studier som krever fulltidsinnsats for å følge normert studieprogresjon. Ved flere av studiene er det mange av studentene som har full jobb ved siden av, og en god del av disse har hittil fulgt normert studieprogresjon. Det kan stilles spørsmål til om det er mulig å få den faglige fordypning, disse studiene sikter mot, med en så stor arbeidsbelastning, som studenter med full jobb ved siden og som følger normert studieprogresjon får. Eldre studenter med lang

arbeidserfaring har fordelen av å ha mange ”knagger” fra egen praksis å henge informasjonen på. Regulære studenter som kommer rett fra annen utdanning og er uten arbeidserfaring har ikke de samme ”knaggene”. De oppgir at de synes det er berikende å få knyttet teorien til praksis gjennom å få høre om andre studenters erfaringer. Men mange av studentene med arbeidserfaring, som tar studiene ved siden av full jobb, deltar i liten grad i det sosiale miljøet på skolen. For heltidsstudenten er det viktig at det finnes et tilstrekkelig antall andre heltidsstudenter som kan være med å danne et godt studiemiljø, eventuelt at en kompenseres for få heltidsstudenter / små studiemiljøer ved å integrere studentene i de ansattes daglige arbeidsmiljø. Det er derfor viktig at studiestedene har et bevisst forhold til balansen mellom ulike typer studenter de tar opp, hvordan de organiserer undervisningen og hva de gjør for å legge til rette for et godt studiemiljø.

8.3 Planlegging og samarbeid

Til styrings-, program-, og undervisningskvalitet hører det med at hver enkelt lærer har klart for seg og tydeliggjør overfor studentene hvilken rolle hans/hennes kurs har i det totale studiet og hvor det befinner seg i forhold til de andre kursene. Men ut fra studentenes utsagn ser det ut til at nettopp mangel på planlegging, samarbeid og koordinering er et vanlig begynneproblem. Ved enkelte studier bemerket studentene at det ikke var tydeliggjort overfor de(n) som valgte ut pensum ved de enkelte kurs hvor stort pensumomfanget ved hvert kurs skulle være. Studentene pekte også på at det virket som mange av lærerne ikke visste hva som var pensum på andre kurs og hva de andre lærerne underviste i. Mangel på helhetlig planlegging og samarbeid mellom lærere kan både føre til unødvendig overlapping, men også til at viktige områder ikke dekkes fordi alle tror at noen andre tar det opp.

8.4 Evaluering og endring

Tilbakemelding fra brukere og vurdering og endring av studiet etter hvert som problemer avdekkes, hører også med til styringskvaliteten. Dette er særlig viktig ved oppstarten av et studium hvor det er naturlig at en vil støte på en del begynnervansker. Alle masterstudiene denne undersøkelsen omfatter, har gjennomført omfattende evalueringer av studiet, både ved skriftlige spørreskjemaer og ved muntlig tilbakemeldinger underveis. Studentene føler at de i stor grad blir tatt med på råd og at det i de fleste tilfeller skjer endringer i studiet på bakgrunn av tilbakemeldinger studentene har gitt. Men hvor raskt endringene skjer, varierer fra studium til studium. Enkelte steder skjer endringene så raskt at studentene som gir tilbakemelding selv får nytte godt av endringene. Alternativt kommer det en midlertidig løsning som minsker problemet for dem som blir berørt. Andre steder brukes studentenes tilbakemeldinger bare til å endre studiet for dem som kommer etter. Hvis endringer tar svært lang tid, kan det tyde på en tungrodd organisering av virksomheten, og det burde da kunne være mye å hente i kvalitetsforbedring når det gjelder styring og organisering.

8.5 Informasjon

En viktig side ved rammekvaliteten er informasjon fra studiested til studentene. For at studentene skal kunne planlegge sitt studiearbeid er det viktig med god informasjon i god tid på forhånd om studietilbudet. God informasjon om studiet bør blant annet inkludere oversikt over sted og tid for undervisning, hva som er innhold og mål for de enkelte kursene, tema til de enkelte undervisningstimene, pensumlister, eksamensordning og retningslinjer for oppgavevurdering. Det er også viktig at når det skjer endringer, for eksempel at undervisning flyttes, så gis dette beskjed om til studentene på en slik måte at det når frem til dem så raskt som mulig. Ved alle studiestedene ga studentene tilbakemelding om at informasjon fra studiestedet til studentene i stor grad fungerte bra. Alle studiestedene har nettsider som gir god generell informasjon om masterstudiene. Ved de fleste studiene fikk studentene beskjed via e-post når det forekom endringer. En del studiesteder la også slik informasjon ut på nettsidene og hadde monitorer over hele høgskolen som ga informasjon til studentene.

8.6 Kontakt mellom fagpersonale og studenter

Kontakt mellom studenter og lærere er en viktig side av undervisningskvaliteten. Studentene har ofte spørsmål av faglig karakter som de ikke finner svar på i pensumlitteraturen. Det er derfor viktig at studentene føler seg trygge på at de kan komme med spørsmål til faglærer både i tilknytning til undervisningen, men også utenom dette hvis det er nødvendig. Ved alle studiene ble det fremhevet at de aller fleste lærerne var flinke til å åpne opp for spørsmål i undervisningen. De fleste lærere ble karakterisert som svært imøtekommende og tilgjengelige til å svare på spørsmål og gi kommentarer underveis ved prosjektarbeid og oppgavebesvarelser. Studentene satt med et inntrykk av at det bare var å ta kontakt hvis de hadde noe de lurte på.

8.7 Prosjektoppgave som arbeids- og evalueringsform

De fleste masterstudiene har prosjektarbeid som en del av studentenes studiearbeid og undervisningstilbud. Hva som legges i begrepet prosjektarbeid, varierer noe mellom ulike typer studier, for eksempel i omfang og om det foregår individuelt eller i grupper. Men felles for det som kalles prosjektarbeid, er at undervisningen og studiearbeidet tilrettelegges på en slik måte at deltakerne aktivt bidrar til å skaffe seg ny erkjennelse samtidig som de blir seg bevisste selve gangen i erkjennelsesprosessen og derigjennom læres opp til selv å tilrettelegge og styre denne prosessen. I tillegg til å få god kjennskap til det temaet som prosjektet omhandler lærer studentene først og fremst en analyseprosess, det vil si de lærer hvordan de selv skal gå frem for å drøfte og finne svar og løsninger på problemer. I prosjektarbeid er altså fokus rettet mot det å lære seg hvordan en skal arbeide for å tilegne seg ny viten. Selve kunnskapstilegnelsen kommer i bakgrunnen (Rørvik 1982). Mange av de studentene som hadde arbeidserfaring, fremhevet at de satte stor pris på at mye av

studiearbeidet var lagt til prosjektarbeid. De pekte særlig på at det var en arbeidsform de var vant med fra arbeidslivet og de vurderte det derfor som viktig å lære å bruke denne arbeidsformen, særlig for studenter uten arbeidserfaring. I mange tilfeller ble prosjektoppgaver (besvarelser) vurdert, og de utgjorde en del av eksamineringen av studentene. Ved å la studentene arbeide med et prosjekt og lage en skriftlig fremstilling som blir vurdert, får studentene anledning til å bruke teorier aktivt i drøfting av et tema. En slik oppgave vil derfor i større grad få frem hvordan de vil angripe oppgaver i en reell arbeidssituasjon enn en får frem ved en skriftlig skoleeksamen, hvor de i større grad henvises til å komme med gjengivelse av det de husker fra pensum.

Ved enkelte studier fremhevet studentene at de syntes antallet prosjektoppgaver per semester var for høyt og at det ga en altfor stor arbeidsbelastning. Disse studentene fremhevet at de også trengte tid til å lese pensum og tilegne seg og systematisere teoretisk kunnskap. Det var altså mye bra å si om arbeid med prosjektoppgaver, men en mente det kunne bli for mange av dem. Det å ha mange prosjekter, behøver ikke nødvendigvis gi studentene en bedre innføring i prosjektarbeid som metode og analyseredskap enn om en har færre prosjekter.

8.8 Masteroppgaven

I mange hovedfag, særlig samfunnsvitenskapelige og humanistiske, er det hovedoppgaven som er selve bøygen og som fører til at svært mange studenter bruker langt mer enn normert tid på sitt hovedfagsstudium. Nå skal imidlertid en masteroppgave ha et mindre omfang, og det skal stilles andre krav til den enn til en hovedoppgave. Men mye er allikevel likt. Utarbeiding av problemstilling og prosjektbeskrivelse, orientering i relevant litteratur, kontakt med eventuelle samarbeidspartnere for en eventuell empirisk undersøkelse, gjennomføring av undersøkelsen, metode- og teoridrøfting og systematisering og analysing data tar tid, og er en stor jobb uansett oppgavens omfang. Av dette ser en at jo tidligere i studiet studentene begynner å tenke på og forberede seg til oppgaveskrivingen, desto større mulighet har de for å bli ferdig med en gjennomarbeidet masteroppgave innen normert tid. Dette gjelder særlig hvis en skal ha en empirisk oppgave. Skal en gjøre en empirisk undersøkelse tar det ofte lang tid fra en får tak i informanter, til undersøkelsen er gjennomført og dataene er bearbeidet og er klare for å kommenteres. I tillegg til tidsmessig plassering av arbeidet med masteroppgaven vil integrasjon av masteroppgaven med resten av studiet være viktig hjelp for studentene til å komme i gang med å utarbeide problemstilling, tenke gjennom metodiske aspekter ved oppgaven og sette seg inn i teori de kan bruke i oppgaven. For mange er det selve det å komme i gang, finne ut hva de vil skrive om og klare å begrense seg som tar lang tid. Det er derfor viktig at studentene hjelpes til å tenke rundt aktuelle problemstillinger og får hjelp til å se hva som er gjennomførbart og har et realistisk omfang. Det er også viktig at studentene følges opp med god veiledning underveis. De intervjuede studentene som var kommet i gang med oppgaven, synes de har fått god hjelp til å utforme en problemstilling og lage en prosjektbeskrivelse. Mange av

dem er også knyttet opp mot større prosjekter veilederen har. De fremhevet det som spesielt positivt å føle at de var en del av et større prosjekt og de la særlig vekt på at de hadde en veileder som var interessert og medstudenter å diskutere med som skrev tilgrensende oppgaver.

Masteroppgaven er ved alle studiene satt til 10 vekttall, utenom ved Reiseliv ved Høgskolen i Finnmark hvor den er på 15 vekttall. Ved to masterstudier er oppgaven lokalisert til både høst og vårsemesteret i siste studieår. Ved fire av studiene er masteroppgavearbeidet hovedsakelig lagt til det fjerde semesteret. Tre av disse har allikevel kurs tidligere i studiet som skal være med å få studentene i gang med oppgavearbeidet, for eksempel gjennom et eget 2 vekttallskurs hvor de skal skrive prosjektbeskrivelse eller å relatere metodekurset til oppgaven gjennom å utforme en prosjektskisse og drøfte metodeaspekter ved oppgaven. Ved intervjuetidspunktet (oktober 2000) var det store forskjeller mellom studiestedene i hvor langt studentene var kommet i skriveprosessen. Noen hadde så vidt begynt å tenke på problemstilling, mens andre var kommet godt i gang med gjennomføring av en undersøkelse og hadde begynt å skrive på metode og teoridel. Der hvor studiet ikke legger spesifikt opp til forberedelse til og arbeid med masteroppgaven før siste semester, får de studentene som ikke på egen hånd starter før, svært kort tid hvis de ønsker å bli ferdig med masteroppgaven på normert tid.

8.9 Videre undersøkelser

Denne undersøkelsen har sett på studentenes erfaringer fra - og vurderinger av – studiekvaliteten på 6 masterstudier. For å få et fullverdig bilde av studiekvaliteten ved disse studiene bør en i tillegg til studentintervjuer også la andre impliserte parter bli hørt, som faglig- og administrativt personale og eventuelle samarbeidspartnere i privat- og offentlig virksomhet. Til andre berørte parter vil det være naturlig å stille spørsmål angående alle kvalitetskategoriene som er benyttet i denne rapporten. Men av spørsmål til faglig personale bør en kanskje særlig fokusere på rutiner for samarbeid, hvordan ulike kurs planlegges, utvelgelse av innhold og pensum og opplegg for å hjelpe studentene i gang med oppgaveskriving og veiledning underveis. I tilknytning til masteroppgaven vil det også være viktig å få avdekket hvilke formål en har med masteroppgaven og i hvilken grad arbeidet med den er integrert i resten av studiet både når det gjelder tidsplassering, valg av emner det undervises i og obligatorisk studiearbeid som gis til studentene.

Av spørsmål til samarbeidspartnere i privat- og offentlig virksomhet vil det være spesielt aktuelt å be om deres vurdering av studiets innhold ut fra dets relevans for senere arbeid.

I tillegg til å foreta intervjuer med impliserte parter vil en litteraturstudie kunne belyse deler av studiekvaliteten, for eksempel kan en i Høgskolenes strategiplaner se på omtale av kvalitetstiltak og ved hjelp av studiehåndbøker og informasjon på nettet vurdere hvilken informasjon studentene og andre interesserte kan finne om studiet.

Å vurdere resultat-kvalitet og relevans gjennom intervjuer med studenter midt i studiet har sine åpenbare svakheter. For studentene er det i tidligste laget å vurdere hva de har lært, om det de lærer er relevant i en fremtidig jobb og om studiet faktisk vil kunne bidra til å gi dem en relevant jobb. I tilknytning til NIFUs kandidatundersøkelse høsten 2001 kan studiegjennomføring og relevans, det vil si studentenes overgang til arbeidslivet, type arbeid og grad av relevans belyses nærmere.

En målsetting for prøveordningen med masterstudier er å skaffe erfaringer med en ny gradsstruktur. I den forbindelse er det viktig å stille spørsmål til i hvilken grad resultater fra evalueringen av mastergrader i høgskolene skyldes en "forsøkseffekt" og i hvilken grad den faktisk avdekker trekk ved masterstudiet som program eller om det en får frem først og fremst er forhold som kjennetegner høgskolene som institusjonstype. Ved å vurdere studie-kvalitet i hovedfag som tilbys ved høgskolene og sammenligne disse resultatene med mastergradsevalueringen vil en kunne få en pekepinn på hvilke forhold som er institu-sjonstypiske og hvilke som er knyttet til de enkelte programmene. Ved å gjenta under-søkelsene av masterstudiene for flere enn det første kullet og sammenligne disse kan en motvirke at beskrivelsen av studiekvalitet i mastergradene i for stor grad preges av en "forsøkseffekt". De forsøkene med masterstudier som er omtalt i denne rapporten, skal omfatte minst to kull. Studietilbudet til det første kullet er naturlig nok noe preget av enkelte startvansker. I denne undersøkelsen og i evalueringer studiestedene selv har gjennomført, har studentene gitt tilbakemelding om hvor skoen trykker. For å se hvilke endringer som er skjedd fra første til andre kull, vil det være interessant å intervjuer også annet kull med studenter (de som startet høsten 2000) høsten 2001. Da vil en kunne kartlegge om kvaliteten er blitt ytterligere bedret. En vil også kunne intervjuer eventuelle heltidsstudenter som ikke har klart å fullføre studiet på normert tid for mulig å avdekke forhold som kan endres for å bedre studieprogresjonen.

Referanser

- Dybesland, Heidi (2000): *Gradsstruktur og gradssystem: en komparativ studie*. Oslo: NIFU, (Skriftserie 10/2000).
- Handal, G., Lycke, K. H. & Hatlevik, I. (1999): *Studiekvalitet i praksis. Rapport til Utvalget for høyere utdanning om en undersøkelse av studiekvalitetsarbeidet ved norske offentlige høyere utdanningsinstitusjoner*.
- Karlsen, Rita & Stensaker Bjørn (red.) (1996): *Kvalitet i høyere utdanning: Teori, empiri og praksis*. Oslo: NIFU, (Rapport 1/96).
- NOU (2000:14): *Frihet med ansvar*. Norges offentlige utredninger 2000:14.
- Norgesnettrådet (1999): *"Basert på det fremste..."? om evaluering, kvalitetssikring og kvalitetsutvikling av norsk høgre utdanning*. Oslo: Norgesnettrådets Rapporter (2/1999).
- Rørvik, Harald (1982): *Undervisnings- og oppsedingsteori*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Studiekvalitetsutvalget (1990): *Studiekvalitet. Innstilling fra Studiekvalitetsutvalget avgitt til Utdannings- og forskningsdepartementet 9. juli 1990*.

Tabelloversikt

Tabell 1 Studieplan for Masterstudiet i Logistikk ved Høgskolen i Molde.	18
Tabell 2 Studieplan for Masterstudiet i Samfunnsikkerhet ved Høgskolen i Stavanger. .	24
Tabell 3 Studieplan for Masterstudiet i Reiseliv ved Høgskolen i Finnmark.	30
Tabell 4 Studieplan for Masterstudiet i Samfunnsplanlegging ved Høgskolen i Volda. ...	35
Tabell 5 Studieplan for Masterstudiet i IT og informasjonssystemer ved Høgskolen i Agder.....	40
Tabell 6 Studieplan for Masterstudiet i Offentlig administrasjon ved Høgskolen i Agder.	45

Vedlegg: Intervjuguide

Innledende bakgrunnsinformasjon (inntakskvalitet):

- Studentenes bakgrunn; utdanning og arbeidserfaring
- Forventninger til og motivasjon for studiet

Rammekvalitet:

- Klassemiljø, faglig og sosialt
- Undervisningslokaler, bibliotek, lesesal, datarom, kantine
- Informasjon
- Velferds- og fritidstilbud
- Boforhold
- Studieveiledning

Styringskvalitet

- Kvalitetssikring av studiet
- Kvalitetsutvikling av studiet, eks. evaluering, følges det opp?

Programkvalitet:

- Pensum
- Eksamensordning

Undervisningskvalitet:

- Undervisning; organisering og gjennomføring (faglig og pedagogiske kvalitet)
- Veiledning

Relevans:

- Relevans av studiets innhold i forhold senere arbeid
- Vurdering av mulighet for senere arbeid

Resultatkvalitet:

- Faglig utbytte av studiet
- Personlig utvikling

Samlet vurdering:

- Generelt inntrykk av studiet
- Innfrielse av forventninger?

